

s. 8–10

De såg potentialen i 100-årigt stockhus

*He näkivät potentiaalin
100 vuotta vanhassa
hirsitalossa*



PEDERSÖRE info

1
2026

s. 4–5

”Se det goda” stärker barnets inre styrkor

*”Huomaa hyvä” vahvistaa lapsen
sisäisiä vahvuuksia*

s. 24–25

Essenappet lockar nya metare

*Essenappet houkuttelee
uusja onkijoita*

s. 14–15

TOIMITUSVARMUUS PARENEE.

*Kovjoen vesilaitokseen uudet
vesialtaat ja pumpput*

BÄTTRE LEVERANSSÄKERHET. Nya vatten-
bassänger och pumpvar i Kovjoki

Pedersöre i topp med social rättvisa

LEDARE
Stefan Svensfors,
kommundirektör

PEDERSÖRE UPPMÄRKSAMMADES PÅ ett positivt sätt i rubrikerna på nationell nivå i februari, när den omfattande FCG-undersökningen om "Social rättvisa i Finlands kommuner" publicerades. Pedersöre placerade sig på en hedrande första plats i en jämförelse om vilken kommun i Finland som är mest socialt rättvis. Undersökningen var en del av en större helhet med syftet att reformera statsandelssystemet till kommunerna i landet. Det är alltid trevligt att få goda resultat i nationella jämförelser, även om Pedersöre också tidigare placerat sig mycket bra i motsvarande undersökningar.

Samtidigt är det inte helt lätt att greppa vad social rättvisa innebär, hur den mäts och varför just Pedersöre knep förstaplatsen.

Kort sagt är social rättvisa en av tre dimensioner i hållbar utveckling, vid sidan av miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Social rättvisa handlar om människornas välmående samt känsla av rättvisa och delaktighet i samhället. Ett socialt rättvist samhälle strävar efter att upprätthålla hälsosamma, välmående, trygga och delaktiga sammanhang. Där har alla jämlika möjligheter och rättigheter, stark samhörighetskänsla, god hälsa och utbildning samt goda samsättningsmöjligheter och boendemiljöer.

Hur har man då mätt och konkretiserat de här rätt diffusa begreppen? Jo, genom titta på en mängd olika delområden, som till exempel

- hur pass jämt eller ojämt inkomsterna fördelas i samhället
- hur stor del av befolkningen som lever under fattighetsgränsen
- antalet arbetslösa av den arbetsföra befolkningen och antalet långtidsarbetslösa
- arbetsmiljöer och hur nöjda arbetstagarna är.

Man har också tittat på utbildningsgraden, tillgänglighet till olika utbildningar och avhopp. Övriga mätare är boendemiljöer och storleken på bostäderna, hälsa och välmående, medellivslängd och tillgänglighet till hälsovårdstjänster samt enkäter till invånarna om den egna upplevda hälsan och välmäendet.

En viktig mätare är också den sociala delaktighetskänslan där man mäter invånarnas deltagande i samhälls- och föreningsaktiviteter och kartläggningar om hur människor litar på varandra och på samhällsinstitutioner.



— Kort sagt är social rättvisa en av tre dimensioner i hållbar utveckling, vid sidan av miljömässig och ekonomisk hållbarhet. Social rättvisa handlar om människornas välmående samt känsla av rättvisa och delaktighet i samhället.

STEFAN SVENFORS



PEDERSÖRE
2026

Det handlar alltså om en mycket bred granskning som omfattar både myndighetsstatistik och direkta enkäter om hur väl samhället eller kommunen fungerar, och hur invånarna upplever sin egen vardag och verklighet.

Och här placerar sig Pedersöre alltså på första plats, som den socialt mest rättvisa kommunen i landet. Det kan och bör ses som ett kvitto på att vi alla gör något rätt: Invånarna, tredje sektorn, företagen och kommunen. Och att vi gjort något rätt under en lång tid, för det här är inget som uppstår av någon enskild orsak eller händelse. Det här är ett resultat av att vi har jobbat tillsammans under decennier.

Den här typen av undersökningsresultat i sig kanske inte syns eller påverkar vardagen i någon större utsträckning. Däremot är det en positiv uppmuntran om att fortsätta på samma linje, slå vakt om gemenskapskänslan och konstatera att det är viktigt att vi fortsätter att sträva efter delaktighet och deltagande för att förbättra och utveckla all verksamhet som stärker de faktorer och delelement som placerat Pedersöre i topp vad gäller social rättvisa. ■



Pedersöre Suomen sosiaalisesti oikeudenmukaisin kunta

PÄÄKIRJOITUS
Stefan Svenfors,
kunnanjohtaja

PEDERSÖRE SAI HELMIKUUSSA valtakunnallisissa otsikoissa myönteistä huomiota, kun FCG julkaisi laajan tutkimuksensa Suomen kuntien sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta. Pedersöre nimittäin sijoittui tutkimuksessa kunniakkaalle ensimmäiselle sijalle vertailussa siitä, mikä Suomen kunnista on sosiaalisesti oikeudenmukaisin. Tutkimus on osa laajempaa kokonaisuutta, jonka tavoitteena on uudistaa kuntien valtionosuusjärjestelmää. On tietenkin aina mukavaa saavuttaa hyviä tuloksia valtakunnallisissa vertailuissa, vaikka Pedersöre on aiemminkin sijoittunut vastaavissa tutkimuksissa erittäin hyvin.

Samalla sosiaalisen oikeudenmukaisuuden käsite ei ole aivan helppo hahmottaa; mitä se tarkoittaa, miten sitä mitataan ja miksi juuri Pedersöre napasi ensimmäisen sijan?

Lyhyesti sanottuna sosiaalinen oikeudenmukaisuus on yksi kestävän kehityksen kolmesta ulottuvuudesta ympäristöllisen ja taloudellisen kestävyyden rinnalla. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus tarkoittaa ihmisten hyvinvointia sekä oikeudenmukaisuuden ja osallisuuden tunnetta yhteiskunnassa. Sosiaalisesti oikeudenmukainen yhteiskunta pyrkii ylläpitämään terveitä, hyvinvointia, turvallisia ja osallistavia yhteisöjä. Yhteisöjä, joissa kaikilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet ja oikeudet, vahva yhteenkuuluvuuden tunne, hyvä terveys ja koulutus sekä hyvät työllistymismahdollisuudet ja asuinympäristöt.

Miten näitä melko häilyviä käsitteitä on sitten mitattu ja konkretisoitu? Tarkastelemalla useita eri osa-alueita, kuten esimerkiksi:

- kuinka tasaisesti tai epätasaisesti tulot jakautuvat yhteiskunnassa
- kuinka suuri osa väestöstä elää köyhyysrajan alapuolella
- työikäisen väestön työttömien määrää ja pitkäaikaistyöttömien määrää

— työympäristöjä ja työntekijöiden tyytyväisyyttä.

Lisäksi on tarkasteltu koulutustasoa, eri koulutusmahdollisuuksien saavutettavuutta ja koulutuksen keskeyttämistä. Muita mittareita ovat asuin ympäristöt ja asuntojen koko, terveys ja hyvinvointi, keskimääräinen elinikä ja terveyspalvelujen saavutettavuus sekä asukkailla suunnatut kyselyt, joilla kartoitetaan heidän omaa terveyttään ja hyvinvointiaan.

Eräs tärkeä mittari on myös sosiaalisen osallisuuden tunne, jolla mitataan asukkaiden osallistumista yhteiskunnalliseen toimintaan ja yhdistystoimintaan sekä kartoitetaan, kuinka paljon ihmiset luottavat toisiinsa ja yhteiskunnan instituutioihin.

Kyse on siis hyvin laajasta tarkastelusta, joka kattaa sekä viranomais-tilastot että suorat kyselyt siitä, kuinka hyvin yhteiskunta tai kunta toimii sekä miten asukkaat kokevat oman arkensa ja todellisuutensa.

Ja Pedersöre sijoittuu tässä vertailussa ensimmäiselle sijalle maan sosiaalisesti oikeudenmukaisimpana kuntana. Tätä voi ja tulee pitää osoituksena siitä, että me – asukkaat, kolmas sektori, yritykset ja kunta – teemme jotain oikein. Ja että me olemme tehneet jotain oikein jo pitkään, sillä tämä ei synny mistään yksittäisestä syystä tai tapahtumasta, vaan se on vuosikymmenten yhteisen työn tulosta.

Tämäntyyppiset tutkimustulokset eivät ehkä sellaisenaan näy tai vaikuta arkeen kovinkaan merkittävästi; sen sijaan ne ovat myönteinen kannustus jatkaa samalla linjalla ja vaalia yhteisöllisyyden tunnetta. Samalla voimme todeta, että on tärkeää jatkaa osallisuuden ja osallistumisen tavoittelemista parantaaksemme ja kehittääksemme kaikkea toimintaa, joka vahvistaa niitä tekijöitä ja osa-alueita, jotka ovat nostaneet Pedersören kärkeen sosiaalisessa oikeudenmukaisuudessa. ■

- 4 "Se det goda" stärker barnets inre styrkor
"Huomaa hyvä" vahvistaa lapsen sisäisiä vahvuuksia
- 6 Ödehusen är en resurs i ett hållbart samhälle
Autiotolat kestävän yhteiskunnan voimavara
- 8 Gör ett hundraårigt stockhus till ett modernt hem
Satavuotiaasta hirsitalosta moderni koti
- 11 Mentorskap skapar tryggare och mer flexibla avbytare
Mentoroinnilla turvallisempia ja joustavampia lomittajia
- 12 Just nu – Juuri nyt
- 14 Nya vattenbassänger och pumpar i Kovjoki
Kovjoen uudet vesialtaat ja pumput
- 16 Tjärdalen i Lillby tänds igen
Lillbyn tervahauta sytetetään jälleen
- 17 Sommarevenemang
Kesätaapahtumat
- 21 Sommarlovsprogram för barn
Kesälomakerhoja lapsille
- 22 Miljöhälsan Kallan informerar
Kallan ympäristöterveys tiedottaa
- 24 Essenappet lockar nya metare
Essenappet houkuttelee uusia onkijoita
- 26 Kulturavdelningen informerar
Kulttuuriosasto tiedottaa
- 28 Gamla verkstadens fönster återfår sin glans
Vanhan verstaan ikkunat saavat uuden loiston
- 30 Thylin har satt kursdeltagaren i centrum
Thylin on asettanut kurssilaiset keskiöön
- 32 Biblioteket och MI informerar
Kirjasto ja kansalaisopisto tiedottavat
- 33 Ta del av Nepsy-hyllan på biblioteket
Tutustu kirjaston nepsy-hyllyyn
- 34 Nytt servicehus rejält lyft för Falli park
Uusi huoltorakennus piristää Fallin kenttää
- 35 Krysset





← Läraren Maria Smeds håller i en plansch med en del av de styrkor som metoden "Se det goda" uppmärksammar. På väggen bakom finns trädet där barnens styrkor är beskrivna och där sitter också styrkekråkan i sitt bo.

← Opettaja Maria Smeds pitää kädessään julistetta, jossa on osa vahvuuksista, joihin "Huomaa hyvä" -menetelmässä kiinnitetään huomiota. Taustalla olevalla seinällä on puu, johon lasten vahvuudet on kuvattu, ja siellä istuu myös vahvuusvaris pesässään.

Avdelningarna har valt lite olika upplägg beroende på barnens ålder. Gemensamt är att föräldrarna har fått hem en lista med 26 styrkor och valt tre som beskriver deras barn. Vissa avdelningar visar barnens individuella styrkor på väggen, andra jobbar enbart med att utveckla styrkor på gruppnivå.

I Lassfolks grupp med 3–5-åringar har man fokuserat på samarbetsförmåga, medkänsla och social intelligens.

– Orsaken till att vi valde samarbete är att det var en av gruppens svagaste förmågor, säger Lassfolk.

För pedagogerna gäller det att vara uppmärksamma och bekräfta goda handlingar.

– Häromdagen hjälpte två pojkar varandra att ta av sig skorna. Jag såg det och tog upp det på samlingen och gav dem varsin stjärna att klistra på väggen, berättar hon.

Med tiden samlas fler stjärnor runt styrkeorden, som ett bevis på gruppens utveckling.

På avdelningen Smaragden använde läraren Maria Smeds en annan variant när de jobbade med vänlighet. Barnen klippte röda hjärtan och lade dem i en ask av guld. Barnen fick hämta ett hjärta ur asken när de själva eller någon annan gjort en vänlig/hjälpsam gest. Sedan skrev pedagogen ner det på hjärtat, som hängdes upp på dörren.

– På det sättet åskådliggjorde vi att någon gjort en vänlig handling, säger Smeds.

Det finns en stor materialbank med inspiration och konkreta råd. Barnen känner också igen styrkekråkan och dess betydelse. När kråkan kommer har den alltid något viktigt att berätta.

Barnskötaren Mariann Snellman på avdelningen Opalen berättar att läraren Paula Ahlvik är bra på att dramatisera och prata genom kråkan för att göra styrkorna begripliga. Det är tydligt att de 3–4-åringarna fattat galoppen och själv identifierar bra beteende.

"Se det goda" stärker barnets inre styrkor

Styrkekråkan är en bekant figur för barnen i Pedersöres daghem. Den symboliserar metoden "Se det goda", som uppmärksammar och uppmuntrar positivt beteende i stället för att påpeka brister.

TEXT & FOTO
Malin Henricson

– ALLA MÅR BRA av att någon skryter på dem, säger läraren Marita Lassfolk på avdelningen Safiren i daghemmet Diamanten i Ytteresse.

Alla avdelningar i daghemmet har tillämpat den positiva pedagogiken inom "Se det goda" den här vårter-

minen. Metoden, som utvecklats i Finland, bygger på att barn lär sig bäst när deras styrkor synliggörs och stärks genom verbal återkoppling och uppmuntran.

Barnen lär sig också sätta ord på sina styrkor, det som kallas styrkespråk.

"Huomaa hyvä" vahvistaa lapsen sisäisiä vahvuuksia

Vahvuusvaris on tuttu hahmo Pedersören kunnan päiväkotien lapsille. Hahmo symbolisoi "Huomaa hyvä" -menetelmää, jossa kiinnitetään huomiota myönteiseen käyttäytymiseen ja kannustetaan siihen sen sijaan, että puututtaisiin puutteisiin.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

– De kan själv komma till oss vuxna och säga "nu hjälpte jag kompisen", säger hon.

"Se det goda" kan användas i både daghem och skolor, men för de yngsta barnen väljer man vanligen enklare styrkor att jobba med. I Jennifer Enqvists grupp med 1–2-åringar jobbar personalen t ex med mod.

– Vi pratar mycket om mod, att barnen är modiga när de vågar gå på vilan eller prova nya saker, säger hon.

Kärlek och vänlighet finns med hela tiden.

– Ett barn kramade sin kompis när han var ledsen. Som pedagog är min uppgift att bekräfta det beteendet och säga att det var vänligt gjort, säger Enqvist.

I Carina Wikströms grupp Topasen med 2–3-åringar har legat på vänlighet och samspel.

– Att vi säger hej och tack och tänker på att fråga kompisen om han vill vara med i leken, berättar hon.

Maria Smeds har lång erfarenhet av jobb i barngrupper, men hon tycker ändå att "Se det goda" har gett henne nya verktyg. Hon har inte tidigare jobbat lika metodiskt med barnens inre egenskaper, som glädjen i lärandet.

– Jag kan säga: Se vad glad du blev när du hade lärt dig! Nu kan du cykla! Så min vokabulär och mitt tankesätt har nog ändrat.

Hon betonar att metoden inte är ett isolerat moment.

– Det här ska genomsyra all verksamhet, säger hon. ■

LÄS MER om metoden på webbsidan sv.seethegood.app.

↓ I "Se det goda" lär barnen sig att sätta ord på positiva egenskaper, det som kallas styrkespråk. Styrkekorten ger praktiska tips.

↓ *Lapset oppivat "Huomaa hyvä" -menetelmän kautta sanoittamaan myönteisiä ominaisuuksia. Tätä kutsutaan vahvuuskieleksi. Vahvuuskortit antavat käytännön vinkkejä.*

– KAIKILLE TEKEE HYVÄÄ saada kehuja, sanoo opettaja Marita Lassfolk Ala-Ähtävällä sijaitsevan Diamanten-päiväkodin Safiren-osastolta.

Päiväkodin kaikki osastot ovat soveltaneet "Huomaa hyvä" -menetelmän mukaista positiivista pedagogiikkaa tänä kevätlukukautena. Suomessa kehitetty menetelmä perustuu siihen, että lapset oppivat parhaiten, kun heidän vahvuutensa tehdään näkyväksi ja niitä vahvistetaan sanallisen palautteen ja kannustuksen avulla.

Lapset oppivat myös sanoittamaan omia vahvuuksiaan, mitä kutsutaan vahvuuskieleksi.

Osastot ovat valinneet hieman erilaisia lähestymistapoja lasten iästä riippuen. Yhteistä on se, että vanhemmat ovat saaneet kotiin listan 26 vahvuudesta ja valinneet niistä kolme, jotka kuvaavat heidän lastaan. Joillain osastoilla lasten yksilölliset vahvuudet näkyvät seinällä, kun taas toisilla kehitetään vahvuuksia ainoastaan ryhmätasolla.

Lassfolkin 3–5-vuotiaiden ryhmässä on keskitytty yhteistyökykyyn, myötätuntoon ja sosiaaliseen älykkyyteen.

– Valitsimme yhteistyön siksi, että se oli yksi ryhmän heikoimmista taidoista, Lassfolk kertoo.

Pedagogien tehtävänä on olla tarkkaavaisia ja vahvistaa hyviä tekoja.

– Yhtenä päivänä kaksi poikaa auttoi toisiaan kenkien riisumisessa. Näin sen ja otin sen esille yhteisessä hetkessä ja annoin kummallekin tähden seinälle kiinnitettäväksi, hän kertoo.

Opettaja Maria Smeds käytti Smaragden-osastolla erilaista tapaa, kun he työskentelivät ystävällisyyden parissa. Lapset leikkasivat punaisia sydämiä ja laittoivat ne kultaiseen rasiaan. He saivat ottaa rasiasta sydämen, kun he itse tai joku muu oli tehnyt ystävällisen tai avuliaan teon. Sen jälkeen pedagogi kirjoitti teon sydämeen, joka ripustettiin oveen.

– Tällä tavoin teimme näkyväksi, että joku oli tehnyt ystävällisen teon, Smeds sanoo.

Lastenhoitaja Mariann Snellman Opalen-osastolta kertoo, että opettaja Paula Ahlvik on taitava dramatisoimaan ja puhumaan variksen kautta, jotta vahvuudet tulisivat ymmärrettäväksi. On selvää, että 3–4-vuotiaat lapset ovat oivaltaneet asian ja tunnistavat itse hyvän käyttäytymisen.

– He saattavat itse tulla meille aikuisille sanoamaan "nyt autoin kaveria", hän kertoo.

"Huomaa hyvä" -menetelmää voidaan käyttää sekä päiväkodeissa että kouluissa, mutta pienimmille lapsille valitaan yleensä yksinkertaisempia vahvuuksia, joiden parissa työskennellään. Jennifer Enqvistin 1–2-vuotiaiden ryhmässä henkilökunta työskentelee esimerkiksi rohkeuden parissa.

– Puhumme paljon rohkeudesta ja siitä, että lapset ovat rohkeita, kun he uskaltavat mennä lepohetkelle tai kokeilla uusia asioita, hän sanoo.

Rakkaus ja ystävällisyys ovat mukana koko ajan.

– Eräs lapsi halasi kaveriaan, kun tämä oli surullinen. Pedagogina tehtäväni on vahvistaa tällaista käyttäytymistä ja sanoa, että se oli ystävällisesti tehty, Enqvist kertoo.

Carina Wikströmin 2–3-vuotiaiden Topasen-ryhmässä on panostettu ystävällisyyteen ja vuorovaikutukseen.

– Siihen, että sanomme hei ja kiitos ja muistamme kysyä kaverilta, haluaako hän tulla mukaan leikkiin, hän kertoo.

Maria Smedsillä on pitkä kokemus lapsiryhmissä työskentelystä, mutta hän kokee silti, että "Huomaa hyvä" on antanut hänelle uusia työkaluja. Smeds ei ole aiemmin työskennellyt yhtä järjestelmällisesti lasten sisäisten ominaisuuksien, kuten oppimisen ilon, parissa.

– Voin sanoa: Katso, kuinka iloiseksi tulit, kun opit tämän! Nyt osaat pyöräillä! Sanavarastoni ja ajattelutapani ovat todellakin muuttuneet. ■

LUE LISÄÄ *menetelmästä verkkosivulta* fi.seethegood.app.



Ödehusen är en resurs i ett hållbart samhälle

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Fler borde se potentialen i att rädda tomma ödehus på landsbygden. Det är många gånger mer hållbart att renovera dem, än att riva dem och bygga nya. Det budskapet vill arkitekten och byggnadsantikvarien Ruusa Viljanen-Rossi sprida – för planetens resurser tar slut.

HON HAR I TVÅ ÅR lett projektet Många byar små i Korsholm, vars syfte har varit att kartlägga ödehus i kommunen, ta reda på varför de lämnats öde och få ut dem på fastighetsmarknaden igen – så att husen fylls med nya invånare och nytt liv.

Projektet ligger rätt i tiden. Hållbarhetsdiskussionen inom byggbranschen har länge fokuserat på att optimera energieffektiviteten i hus när de används, t ex genom att byta bort oljepannan mot värmepumpar, använda ledbelysning och värmeåtervinning ventilation. Med den utgångspunkten ses ett nytt energisnålt hus som miljövänligare än ett gammalt. Men nu sker ett paradigmskifte, där man beaktar hela livscykeln när man bedömer byggnadernas klimatpåverkan.

– Då blir det uppenbart att det finns hållbarhetsfördelar med att be-

vara det som redan finns, säger Viljanen-Rossi.

Den största klimatbelastningen från ett hus uppstår nämligen i produktionskedet – allt från att man utvinner råvaror och tillverkar byggmaterial, till transporter och själva byggarbetet. Man slipper de här utsläppen om man utgår från en befintlig stomme och renoverar rätt. Studier visar att det kan ta omkring 60 år innan en motsvarande nybyggnad hämtat in försprånget genom effektivare energianvändning. Resultaten är inte svartvita, men kan inte förbises.

– Vi behöver beakta energiåtgången från vaggan till graven: vilka råvaror som används och vilka utsläpp de orsakar. Vi talar också om en förlust av biodiversitet och hur mänsklig verksamhet påverkar naturens mångfald, säger Viljanen-Rossi.

Här blir 100–200-åriga gamla bondstugor relevanta för den som drömmer om ett eget hem. Bondstugorna byggdes vanligen av massivt trä ur egen skog där kolet är bundet i materialet ännu i dag. Dessutom körde bönderna hem virket med häst vilket orsakade minimala utsläpp i luften. Byggmaterialet bestod av lågförädlade naturmaterial och ingen plast, påpekar Viljanen-Rossi.

– Att vi i dag vill göra hållbara val blir fjuttigt i jämförelse. Vi köper hållbara grejer, men kör ändå med bil till affären för att köpa dem, säger hon.

Viljanen-Rossi är inte ute efter att skuldbelägga dem som bygger nytt, det är ingen konstruktiv väg framåt. Folk gör ändå som de vill. I stället borde samhället inspirera till långsiktig hållbarhet.

– Vi borde göra det till ett spel att

få saker att överleva så länge som möjligt, säger hon.

Också kommunerna kan sporra invånare att rädda ödehus, och till exempel väga in kulturhistoriska värden i rivningsärenden.

– Hus är sällan skyddade i planer, men det betyder inte att de inte har kulturhistoriska värden. När man handlägger rivningstillstånd kan man uppmantra till bevarande och ge råd om hur man exempelvis får in ett badrum, säger hon.

Det är också viktigt att kartlägga kulturhistoriska byggnader och miljöer, och märka ut dem i kommunens planer.

Viljanen-Rossi har själv rustat upp en bondstuga i Österbotten och ett ödehus i Sverige, och ser det som en livsstil att ”bygga medan hon jobbar”. Den erfarenheten gnagnar henne professionellt. Hon menar att människor måste omvärdera sin position som skapelsens krona och vara redo att försaka en del av livskvaliteten.

– Det är ingen självklarhet att vi ska bygga våra drömmars hus. Kanske ska vi i stället förvalta det som redan finns, om planeten ska överleva? ■

PROJEKTET ”MÅNGA BYAR SMÅ” avslutas 31 maj 2026. Fram till mars hade 19 objekt i Korsholm blivit tillgängliga på bostadsmarknaden genom projektet. Objekten är dokumenterade på Korsholms webbplats. Det finns också en intresselista med 100 personer, som söker ett gammalt hus att renovera.



Husreserven i Pedersöre

ANTAL TOMMA BOSTADSHUS I KOMMUNEN:

– Bennäs 12	– Källby 31
– Lövö 11	– Ytteresse 22
– Östensö 6	– Överesse 43
– Katternö 13	– Bäckby 6
– Sandsund 23	– Lappfors 63
– Sundby 32	– Forsby 46
– Karby 11	– Purmo 98
– Edsevö 12	– Lillby 92
– Lepplax 19	– Överpurmo 98

TOTALT: 638

OBS 1: En del hus används troligen som fritidsbostäder.

OBS 2: Det handlar om olika sorters bostadshus, inte specifikt gamla bondstugor.

KÄLLA: Pedersöre kommuns fastighetsregister



← Arkitekten och byggnadsantikvarens Ruusa Viljanen-Rossi vill uppmuntra till ödehusräddningar – det vill säga att folk tar sig an gamla hus i stället för att bygga nya.

← Arkkitehti ja rakennusantikvaari Ruusa Viljanen-Rossi haluaa kannustaa autiotalojen pelastamiseen, eli siihen, että ihmiset kunnostavat vanhoja taloja uudisrakentamisen sijaan.

Pedersören talovaranto

TYHJIÄ ASUINTALOJA KUNNASSA:

- | | |
|----------------------------|-----------------|
| – Pännäinen 12 | – Kolppi 31 |
| – Lövö 11 | – Ala-Ähtävä 22 |
| – Östensö 6 | – Yli-Ähtävä 43 |
| – Katternö 13 | – Bäckby 6 |
| – Kirkonkylä / Sandsund 23 | – Lappfors 63 |
| – Sundby 32 | – Forsby 46 |
| – Karby 11 | – Purmo 98 |
| – Edsevö 12 | – Lillby 92 |
| – Lepplax 19 | – Yli-Purmo 98 |

YHTEENSÄ: 638

HUOM. 1: Osa taloista on todennäköisesti käytössä vapaa-ajan asuntoina.

HUOM. 2: Kyse on erityyppisistä asuinrakennuksista, ei yksinomaan vanhoista talonpoikaistaloista.

LÄHDE: Pedersören kunnan kiinteistörekisteri

Autiotalot kestäväen yhteiskunnan voimavara

Useampien tulisi tunnistaa potentiaali, joka piilee maaseudun autiotalojen pelastamisessa. On nimittäin monin tavoin kestävämpää kunnostaa vanha talo kuin purkaa se ja rakentaa uusi. Arkkitehti ja rakennusantikvaari Ruusa Viljanen-Rossi haluaa levittää juuri tätä sanomaa.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

VILJANEN-ROSSI ON JOHTANUT kahden vuoden ajan Mustasaaren Kaikki kunnan kylät -hanketta, jonka tarkoituksena on ollut kartoittaa kunnan autiotaloja, selvittää miksi ne on jätetty tyhjilleen ja saada ne takaisin kiinteistömarkkinoille, jotta talot täytyisivät uusilla asukkailla ja uudella elämällä.

Hanke ei voisi olla ajankohtaisempi. Rakennusalan kestävyyskeskustelu on pitkään keskittynyt energiatehokkuuden optimointiin esimerkiksi vaihtamalla öljylämmitys lämpöpumppeihin sekä käyttämällä LED-valaistusta ja lämmöntalteenottolaitteita. Tästä näkökulmasta uusi energiatehokas talo on nähty ympäristöystävällisempänä kuin vanha. Nyt on kuitenkin nähtävissä ajattelutavan muutos, jossa rakennuksen ilmastovaikutusta arvioidaan rakennuksen koko elinkaaren näkökulmasta.

– Silloin käy selväksi, että olemassa

olevan säilyttäminen tarjoaa kestävyys-etuja, sanoo Viljanen-Rossi.

Talon suurin ilmastokuorma syntyy nimittäin tuotantovaiheessa, eli raaka-aineiden hankinnasta ja rakennusmateriaalien valmistuksesta kuljetuksiin ja itse rakennustyöhön. Nämä päästöt voidaan välttää, kun lähdetään liikkeelle olemassa olevasta rungosta ja kunnostetaan se oikein. Tutkimukset osoittavat, että vastaavalla uudisrakennuksella voi kestää noin 60 vuotta ennen kuin se kuroo etumatkan umpeen tehokkaammalla energiankulutuksellaan. Tulokset eivät ole mustavalkoisia, mutta niitä ei voida sivuuttaa.

– Meidän täytyy ottaa huomioon energiankulutus kehdosta hautaan: mitä raaka-aineita käytetään ja mitä päästöjä ne aiheuttavat. Puhumme myös biodiversiteetin menettämisestä ja siitä, miten ihmistoiminta vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen, sanoo Viljanen-Rossi.

Tässä yhteydessä 100–200-vuotiaat talonpoikaistalot nousevat varteeno-tettaviksi vaihtoehtoiksi niille, jotka haaveilevat omasta kodista. Talonpoikaistalot rakennettiin yleensä omasta metsästä kaadetusta täyspuusta, ja hiili on sitoutuneena materiaaliin vielä tänäkin päivänä. Lisäksi talonpojat kuljettivat puutavaran kotiin hevosen avulla, mikä aiheutti minimaalisia päästöjä ilmakehään. Rakennusmateriaali koostui vähän jalostetuista luonnonmateriaaleista eikä muovia käytetty lainkaan, huomauttaa Viljanen-Rossi.

– Se, että me nykyään haluamme

tehdä kestäviä valintoja, kalpenee tähän verrattuna. Ostamme kestäviä tavaroita, mutta ajamme silti autolla kauppaan niitä ostamaan, hän sanoo.

Viljanen-Rossi ei halua syyllistää niitä, jotka rakentavat uutta, sillä syyllistäminen ei ole rakentava tie eteenpäin. Ihmiset tekevät joka tapauksessa niin kuin haluavat. Yhteiskunnan pitäisi sen sijaan kannustaa pitkäjänteiseen kestävyteen.

– Meidän pitäisi tehdä siitä peli, jossa tavoitteena on saada asiat säilymään mahdollisimman pitkään, hän sanoo.

Myös kunnat voivat rohkaista asukkaita pelastamaan autiotaloja. Lisäksi ne voivat ottaa kulttuurihistorialliset arvot huomioon purkuasioissa.

– Talot ovat harvoin suojeltuja kaavoissa, mutta se ei tarkoita, ettei niillä ole kulttuurihistoriallista arvoa. Purkulupaa käsiteltäessä voidaan kannustaa säilyttämiseen ja neuvoo esimerkiksi siinä, miten taloon saa sijoitettua kylpyhuoneen, hän sanoo.

On myös tärkeää kartoittaa kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja ympäristöjä sekä merkitä ne kunnan kaavoihin. ■

”KAIKKI KUNNAN KYLÄT” -HANKE päättyy 31.5.2026. Mustasaarella oli hankkeen kautta saatu 19 kohdetta takaisin asuntomarkkinoille maaliskuuhun mennessä. Kohteet on dokumentoitu Mustasaaren kunnan verkkosivuille. Lisäksi hankkeessa on koottu lista sadasta henkilöstä, jotka etsivät vanhaa taloa kunnostettavaksi.

Gör ett hundraårigt stockhus till ett modernt hem

TEXT & FOTO
Malin Henricson

Jim Eklund och Jenny Savela renoverar ett hundraårigt stockhus i Forsby, utan att vare sig pruta på bekvämligheter eller förlora husets själ.

PARETS GEMENSAMMA RENOVERINGSRESA inleddes 2021, när de köpte ett stockhus med tillhörande gårdbyggnader på Burvägen i Forsby. Huset hade stått tomt något år. Ett nybygge var inte aktuellt, främst av ekonomiska orsaker. Dessutom gillar både Jim och Jenny gamla hus.

– Vi tycker om och vill bevara gamla byggnader och deras historia, det är en livsstil. Gamla hus har en skild atmosfär, säger Jenny Savela.

De har också en hel del kunskap om hur man ska gå tillväga när man tar sig an ett snart 100-årigt hus. Jim är utbildad byggare och har jobbat i branschen i åtta år, medan Jenny jobbar på ett byggvaruhus.

– Man behöver ha kännedom om hur man ska hantera olika material. Det som Jim har byggt här kommer att hålla 100 år till, säger Savela.

Huset som de renoverar byggdes nämligen 1927, och har en historia som går ännu längre bak i tiden. Det uppfördes på samma plats där ett annat hus stod, innan det revs 1924. Båda husen byggdes med stockar som kommer från träd på tomten.

– Det är häftigt att tänka att här har vuxit träd som blivit stockar som man först byggte ett hus av, och sedan återan-

vänt i ett annat hus. Stockarna kan vara 200–300 år, säger Jenny Savela.

Stockarna är dessutom i prima skick. Savela och Eklund har inte behövt byta ut en enda. De har överlag bevarat eller återanvänt så mycket som möjligt, utan att för den skull låta hållbarhetsaspekten gå till överdrift.

Gård Bura

- Ägs av Jim Eklund och Jenny Savela.
- Är byggt 1927, med stockar från ett annat hus som revs 1924.
- Totalyta 150 m². Bostadsyta 120 m².
- Tre rum, kök, badrum och sal. En liten toalett ska inredas senare.

INSTAGRAM: @gard.bura.

↓ Jenny Savela och Jim Eklund är det elfte paret som lever på tomten där deras hus från 1927 står. På utsidan har de höjt upp ytterdörren och byggt en ny trappa.

↓ Jenny Savela ja Jim Eklund ovat yhdestoista pariskunta, joka asuu tontilla, jossa heidän vuoden 1927 talonsa seisoo. He ovat ulkona nostaneet ulko-oven korkeammalle ja rakentaneet uudet portaat.



– Vi har bevarat grunden men moderniserat huset, säger Savela.

Förutom stockarna har de kunnat spara husets ursprungliga tak, dörrar och fönster. Däremot rev de bort plankgolvet. Eklund ville få bort allt gammalt material i golvet och förnya isoleringen när oljepannan byttes mot bergvärme. Paret valde att lägga värmeslingor i golvet för att få jämn värme. Då var golvplankorna inte längre ändamålsenliga.

– Plankorna är 3–4 cm tjocka och det skulle gå åt mycket energi innan värmen går igenom dem, säger Eklund.

Nu har huset ett vinylgolv, men plankorna är inte kasserade.

– Av 120 m² plankor har vi kvar 100 m². De ska användas till foderlister runt dörrar och fönster, och till väggpanelen i vindfånget, säger Eklund.

Förutom värmesystemet har de också förnyat vatten- och avloppsrören samt elledningarna. De har använt nytt material i träverket till väggar och golv, i gipskivor och så kallade OSB-skivor, spackel och målarfärg. De har isolerat huset med ekovilla, som är strimlat returpapper, och hunton, som är baserat på träfiber.

– Det här är material som andas och släpper igenom fukt, säger Eklund.

Han konstaterar att nya hus är täta och överlägsna i energieffektivitet. Ett gammalt stockhus måste kunna andas.

– Om vi skulle täta det här huset för mycket så skulle fukten inte kunna ta sig någonstans. Man kan förstöra ett gammalt hus om man renoverar det för tätt, säger Eklund.

Förutom att huset är gammalt har det en historisk knorr. Åren 1929–1930 ordnade Österbottens vandrande folkhögskola slöjdundervisning där. Eleverna fick lära sig hantverk genom att inreda huset.

– Eleverna gjorde husets fönster och dörrar. Glaset i fönstren är i originalskick, man ser det på att de är lite grumliga, berättar Savela.

FORTSÄTTER PÅ FÖLJANDE UPPSLAG →

→ Jenny Savela och Jim Eklund låter huset styra inredningen. De har valt att låta stockarna synas på en vägg i salen, och vill att lösöre och möbler ska passa husets ålder. Hundarna heter Mats och Bobi.

→ Jenny Savela ja Jim Eklund antavat talon ohjata sisustusta. He ovat päättäneet jättää hirret näkyviin yhdelle seinälle, ja he haluavat irtaimiston ja huonekalujen sopivan talon ikään. Koirat ovat nimeltään Mats ja Bobi.



Satavuotiaasta hirsitalosta moderni koti

Jim Eklund ja Jenny Savela remontoivat Forsbyssä satavuotiasta hirsitaloa tinkimättä mukavuuksista tai talon sielusta.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

PARIN YHTEINEN REMONTTIMATKA alkoi vuonna 2021, kun he ostivat Forsbyn Burintiellä sijaitsevan hirsitalon piharakennuksineen. Talo oli ollut tyhjiillään noin vuoden. Uudisrakennus ei tullut kysymykseen lähinnä taloudellisista syistä, minkä lisäksi Jim ja Jenny pitivät vanhoista taloista.

– Pidämme vanhoista rakennuksista. Haluamme säilyttää ne ja niiden historian, se on elämäntapa. Vanhoissa taloissa on oma erityinen tunnelmansa, Jenny Savela sanoo.

Parilla on myös paljon tietoa siitä, miten lähes satavuotiaan talon kanssa tulee toimia. Jim on koulutukseltaan rakentaja ja työskennellyt alalla kahdeksan vuotta, kun taas Jenny työskentelee rakennustarvikeliikkeenä.

– Täytyy tietää, miten erilaisia materiaaleja käsitellään. Se, mitä Jim on tänne rakentanut, kestää toisetkin sata vuotta, Savela sanoo.

Remontoitava talo on nimittäin rakennettu vuonna 1927, ja sen historia ulottuu vielä kauemmaksi menneisyyteen, sillä se pystytettiin samalle paikalle, jossa sijaitti vuonna 1924 purettu talo. Molemmat talot rakennettiin tontin puista sahatuista hirsistä.

– On upeaa ajatella, että täällä kasvaneista puista on ensin rakennettu yksi talo ja myöhemmin hyödynnetty hirret toisessa talossa. Hirret voivat olla 200–300 vuotta vanhoja, Savela kertoo.

Hirret ovat lisäksi ensiluokkaisessa kunnossa; Savela ja Eklund eivät ole joutuneet vaihtamaan yhtäkään niistä. He ovat kaiken kaikkiaan säilyttäneet tai uudelleenkäyttäneet niin paljon kuin mahdollista, välttämällä kuitenkin kestävyysnäkökulman ylilyönnejä.

– Olemme säilyttäneet perustan mutta modernisoineet talon, Savela kertoo.

Hirsien lisäksi he ovat säästäneet talon alkuperäisen katon, ovet ja ikkunat. Lankkulattian he sen sijaan purkivat.

Eklund halusi poistaa kaiken vanhan lattiamateriaalin ja uusia eristyksen, kun öljylämmityskattila vaihdettiin maalämpöön. Pariskunta valitsi lattialämmityksen tasaisen lämmön saavuttamiseksi, jolloin lattialankut eivät enää olleet tarkoituksenmukaisia.

– Lankut ovat 3–4 cm paksuja, joten kuluisi paljon energiaa ennen kuin lämpö pääsisi niiden läpi, Eklund toteaa.

Talossa on nyt vinyyllilattia, mutta lankkuja ei ole heitetty pois.

JATKUU SEURAAVALLA AUKEAMALLA ⇨

Gård Bura

- Jim Eklundin ja Jenny Savelan omistama.
- Rakennettu vuonna 1927 hirsistä, jotka ovat peräisin vuonna 1924 purettu talosta.
- Kokonaispinta-ala 150 m². Asuinpinta-ala 120 m².
- Kolme huonetta, keittiö, kylpyhuone ja sali. Pieni wc rakennetaan myöhemmin.

INSTAGRAM: @gard.bura.



→

Knivhacken på den nakna stockväggen i salen påminner om den tid när rummet var en slöjdsal.

Den vandrande folkhögskolan blev senare Lannäslund och sedermera Optima i Jakobstad.

Paret prioriterade badrummet när renoveringen startade, så det blev klar först. Köket saknar ännu en del inredning, bland annat ska Eklund göra köksluckor till de platsbyggda skåpen. Paret ska också installera en restaurerad Högforsspis, eftersom den gamla hade spruckit. De använder lösöre och möbler från tidigare ägare samt arvegods från släktingar, medan en stor del av den övriga inredningen utgörs av fynd från loppisar.

– I och med att huset är från 1927, vill vi att det ska kännas som 1927 också. Huset bestämmer hur vi inreder, säger Savela.

Mängden spisar imponerar: det finns en råspis i köket och två rörspisar i övriga rum, bland annat i badrummet.

– Det är skönt att stiga ur duschen när man har eldat i spisen, ler Jim Eklund.

I dagsläget renoverar de i den takt som ekonomin och det övriga livet tillåter. De har ingen brådska. Det blivande kontoret används i nuläget som snickeri. De ska också inreda en liten toalett, och alla fönster ska kittas om.

– Det är 122 glas, så det kommer att ta tid, säger Savela.

Ute på tomten finns ett uthus från 1754, en jordkällare från 1700 och ett fähus från 1910. Jenny Savela drömmer om att hitta ett nytt liv för dem, t ex göra fähuset till hönsbarnhus.

– Vi kunde också ordna evenemang eller ha ett sommarcafé. Jag är bra på att fylla ut ledig tid med saker, säger hon. ■

↑ Jim Eklund visar bakugnen som borde renoveras innan den används igen.

↑ Jim Eklund esittelee leivinuunia, joka tulee kunnostaa ennen käyttöä.

⇒

– Meillä on 120 m² lankuista jäljellä 100 m². Ne käytetään ovien ja ikkunoiden karmeihin sekä tuulikaapin seinä-paneeliin, Eklund sanoo.

Lämmitysjärjestelmän lisäksi he ovat uusineet vesi- ja viemäriputket sekä sähköjohdot. He ovat käyttäneet uutta materiaalia seinien ja lattioiden puutavarassa, kipsilevyissä ja niin sanotuissa OSB-levyissä, tasoitteissa ja maa-leissa. Talo on eristetty silputusta kierätyspaperista tehdyllä ekovillalla sekä puukuituun perustuvalla huntonilla.

– Nämä ovat hengittäviä materiaaleja, jotka päästävät kosteuden läpi, Eklund sanoo.

Hän toteaa, että uudet talot ovat tiiviitä ja energiatehokkuudeltaan ylivoimaisia. Vanhan hirsitalon täytyy kuitenkin pystyä hengittämään.

MI-
program
om bygnads-
vård

Mer om ödehus och bygnadsvård i höst!

PEDERSÖRE MI ORDANAR EN FÖRELÄSNING med bygnadsvårdaren och författaren Robert Danielsson torsdag 1.10 kl. 19 i auditoriet i Sursik. Han delar med sig av egna och andras erfarenheter av att rädda övergivna hus.

Under föreläsningen belyser Robert ödehusräddning ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och visar hur restaurering kan bidra till att stimulera landsbygden och hur arbetet med att rädda ett ödehus är både klimatsmart och ekonomiskt.

Och under två lördagar i början på september kan du lära dig rädda gamla fönster, under ledning av Dan Tarvos. Fönstren i Marthagården i Lillby får en grundlig genomgång – du lär dig steg för steg hur du reparerar fönster, bågar och karmar för att förlänga livslängden ytterligare. Du behöver en målarskrapa och egen matsäck för att orka jobba. Marthorna har lovat bjuda på kaffe. ■

– Jos tiivistäisimme tämän talon liikaa, kosteus ei pääsisi mihinkään. Vanhan talon voi tuhota remontoimalla sen liian tiiviiksi, Eklund kertoo.

Talolla on ikänsä lisäksi oma historiallinen erikoispiirteensä: Pohjanmaan kiertävä kansakoulu järjesti siellä käsityöopetusta vuosina 1929–1930. Oppilaat saivat oppia käsitöitä sisustamalla taloa.

– Oppilaat tekivät talon ikkunat ja ovet. Ikkunoiden lasi on alkuperäisessä kunnossa, minkä huomaa hienoisesta sameudesta, Savela kertoo.

Salin paljaassa hirsiseinässä olevat veitsenjaljet muistuttavat ajasta, jolloin huone toimi käsityösalina.

Kiertävästä kansakoulusta tuli myöhemmin Lannäslund ja sittemmin Optima Pietarsaaressa.

Pariskunta asetti remontin alkaessa kylpyhuoneen etusijalle, joten se valmistui ensimmäisenä. Keittiöstä puuttuu vielä osa sisustuksesta. Eklund aikoo mm. tehdä ovet paikalla rakennettuihin kaappeihin. Kunnostettu Högfors-liesi odottaa myös asentamista, sillä vanha oli haljennut. Pari hyödyntää aiempien omistajien irtaimistoa ja huonekaluja sekä sukulaisilta perittyjä tavaroita, kun taas suuri osa muusta sisustuksesta koostuu kirpputoreilta löydettyistä aarteista.

– Koska talo on vuodelta 1927, haluamme siellä myös tuntuvan vuodelta 1927. Talo määrää, miten sisustamme, Savela sanoo.

Tulisijojen määrä on vaikuttava: keittiössä on nurkkatakka ja muissa huoneissa (mm. kylpyhuoneessa) kaksi tiilistä muurattua kakluunia.

– On mukavaa astua suihkusta ulos, kun kakluunissa on tuli, Jim Eklund hymyilee.

Tällä hetkellä pari remontoitua taloutta ja muun elämän sallimassa tahdissa. Heillä ei ole kiirettä. Tulevaa toimistoa käytetään tällä hetkellä puusepäntaana. He aikovat myös rakentaa pienen wc:n, ja kaikki ikkunat on vielä kiitattava uudelleen.

– Laseja on 122, joten se tulee vieämään aikaa, Savela sanoo.

Tontilla on ulkorakennus vuodelta 1754, maakellari vuodelta 1700 ja navetta vuodelta 1910. Jenny Savela haaveilee löytävänsä niille uuden elämän, navetasta voisi esimerkiksi tehdä kanalan.

– Voisimme myös järjestää tapahtumia tai pitää kesäkahvilaa. Olen hyvä täyttämään vapaa-ajan asioilla, hän sanoo. ■

Mentorskap skapar tryggare och mer flexibla avbytare

En mentor ska inte göra jobbet åt någon annan, utan visa hur man gör, låta den andra prova själv och finnas som stöd. Det var ett av de centrala budskapen när kommunen ordnade mentorsutbildning för avbytare i februari 2026.

TEXT & FOTO

Mia-Maria
Nyman

SATSNINGEN PÅ MENTORSKAP handlar om att ta tillvara den kunskap som redan finns bland avbytare. För att råda bot på avbytarbristen behöver man inte alltid anställa nya personer. När avbytare lär av varandra kan fler bli trygga med fler arbetsuppgifter, till exempel att kunna arbeta på nya

gårdar, köra en annan typ av maskin, bemästra mjölkning i båsladugård och hantera mjölkningsrobotar. Det ger en bredare och mer flexibel grupp avbytare, vilket gagnar både lantbrukare och avbytare.

Utbildningsdagen leddes av Annika Långbacka från företaget Coach



and Care och fokuserade på mentorskap, bemötande och kommunikation. Deltagarna diskuterade vad det innebär att vara mentor och hur man kan stöda kollegor utan att ta över ansvaret. Tydlig och ärlig feedback, trygghet i lärandet och att det är okej att fråga lyftes fram som viktiga delar. Ett återkommande budskap var att man duger medan man lär sig.

Säkerhet och ansvar var också viktiga teman under dagen, liksom ramarna för avbytarstjänsten; tystnadsplikt och anmälningskyldighet. Dessutom betonades vikten av att ta hand om sin egen ork. Arbetet som avbytare kan vara krävande, och återhämtning och pauser är viktiga för att vardagen ska fungera.

Genom mentorskap och kunskapsdelning vill kommunen göra avbytararbetet tryggare, smidigare och mer hållbart. När fler kan mer blir det lättare att hjälpa varandra, och yrket blir mer attraktivt på sikt. ■

← Mentorskap, kommunikation och lärande stod i fokus när kommunen ordnade mentorsutbildning för avbytare i februari 2026.

← Mentorointi, viestintä ja oppiminen olivat keskiössä, kun kunta järjesti lomittajille mentorointikoulutuksen helmikuussa 2026.

Mentoroinnilla turvallisempia ja joustavampia lomittajia

Mentorin ei pidä tehdä työtä toisen puolesta, vaan näyttää, miten se tehdään, sekä antaa toisen kokeilla itse ja olla tukena. Tämä oli yksi keskeisistä viesteistä, kun kunta järjesti lomittajille mentorointikoulutuksen helmikuussa 2026.

TEKSTI & KUVA

Mia-Maria
Nyman

MENTOROINTIIN PANOSTAMINEN ON keino hyödyntää lomittajien keskuudesta jo löytyvää osaamista. Lomittajapulan ratkaisemiseksi ei aina tarvitse palkata uusia henkilöitä. Kun lomittajat oppivat toisiltaan, yhä useampi saa varmuutta moninaisempiin työtehtäviin, mikä näkyy esimerkiksi sujuvampana työskentelynä uusilla tiloilla, erilaisten koneiden hallinnassa sekä varmuutena niin parsinavetassa lypsämisessä kuin lypsärobottien käytössä.

Tämä luo laajemman ja joustavamman lomittajaryhmän, mikä hyödyttää sekä maatalousyrittäjiä että lomittajia.

Koulutuspäivää johti Coach and Care -yrityksen Annika Långbacka, ja koulutus keskittyi mentorointiin, kohtaamiseen ja viestintään. Osallistujat pohtivat, mitä mentorina oleminen tarkoittaa ja miten kollegoja voi tukea ilman, että ottaa vastuun omille harteilleen. Tärkeiksi osa-alueiksi nostettiin selkeä ja rehellinen palaute, turvalli-

suuden tunne oppimisessa sekä se, että kysyminen on sallittua. Toistuva viesti oli, että henkilö on riittävä myös silloin, kun vielä opettelee.

Turvallisuus ja vastuu olivat myös tärkeitä teemoja päivän aikana, samoin lomituspalvelun puitteet: vaihtelovarmuus ja ilmoitusvelvollisuus. Lisäksi korostettiin sitä, miten tärkeää on huolehtia omasta jaksamisesta. Lomittajan työ voi olla vaativaa, ja palautuminen ja tauot ovat tärkeitä arjen sujumisen kannalta.

Kunta haluaa mentoroinnin ja osaamisen jakamisen avulla tehdä lomittajan työstä turvallisempaa, sujuvampaa ja kestävämpää. Kun useampi osaa enemmän, on helpompi auttaa toisiaan, jolloin ammatista tulee pitkällä aikavälillä houkuttelevampi. ■

Just nu — *Juuri nyt*

Nytt ansikte på nyckelpost i kommungården

EFTER 37 ÅR i Pedersöre kommuns tjänst går förvaltningschefen Carina Wärn i pension. Hon ger stafett-pinnen vidare till Johanna Storbacka.

Storbacka har jobbat som planeringssekreterare sedan maj 2023 och är på så vis redan hemmastadd på förvaltningsavdelningen. Utöver det har hon vikarierat som dagvårdsledare och varit projektkoordinator för både kommunala och interkommunala projekt sedan 2012. Rollen som förvaltningschef innebär många nya uppgifter samt personal- och budgetansvar, men Storbacka kunde inte motstå att söka jobbet.

– Jag är intresserad av politik och det politiska beslutsfattandet. Jag ser fram emot att få vara med där det händer, säger hon.

Wärn delar hennes intresse för den politiska processen, och har gillat att arbetet med föredragningslistor och protokoll. Speciellt kommunstyrelsens möten har varit intressanta. Hon ger efterträdaren några råd på vägen:

– Ta det lugnt och lämna jobbet bakom dig när du går hem, säger Wärn.

Carina Wärn började sin karriär i kommunen 1989 som translator och kanslist, fortsatte som kanslisekreterare och blev så småningom chef för förvaltningsavdelningen. Som pensionär ser hon fram emot att resa, läsa och motionera.

– Jag är också engagerad i Röda korset och ska lägga mer tid på det här efter, säger Wärn. ■

— Jag är intresserad av politik och det politiska beslutsfattandet. Jag ser fram emot att få vara med där det händer.

JOHANNA STORBACKA

— Olen myös mukana Punaisen Ristin toiminnassa ja aion jatkossa panostaa siihen enemmän.

CARINA WÄRN

Uusi kasvo kunnantalon avaintehtävissä

PEDERSÖREN KUNNAN HALLINTOPÄÄLLIKKÖ Carina Wärn jää eläkkeelle 37 vuoden palvelun jälkeen. Hän luovuttaa kapulan Johanna Storbackalle.

Storbacka on työskennellyt suunnittelusihteerinä toukokuusta 2023 lähtien ja on siten jo perehtynyt hallinto-osastoon. Sen lisäksi hän on sijainnut päiväkodinohjaajana ja toiminut

hankekoordinaattorina sekä kunnallisissa että kuntien välisissä hankkeissa vuodesta 2012 lähtien. Hallintopäällikön rooli tuo mukanaan monia uusia tehtäviä sekä henkilöstö- ja talousarviovastuun, mutta Storbacka ei voinut vastustaa houkutusta hakea paikkaa.

– Olen kiinnostunut politiikasta ja poliittisesta päätöksenteosta. Odotan innolla pääsyä mukaan sinne, missä asioista päätetään, hän sanoo.

Wärn jakaa Storbackan kiinnostuksen poliittisiin prosesseihin ja on pitänyt esityslistojen ja pöytäkirjojen parissa työskentelystä. Varsinkin kun-



↑ Carina Wärn har introducerat sin efterträdare Johanna Storbacka i förvaltningschefens uppgifter under våren. Storbacka tillträder officiellt den 1 juli.

↑ Carina Wärn on kevään aikana perehdyttänyt seuraajansa, Johanna Storbackan, hallintopäällikön tehtäviin. Storbacka astuu virallisesti tehtävään 1. heinäkuuta.

nanhallituksen kokoukset ovat olleet mielenkiintoisia. Hän antaa seuraajalleen muutaman vinkin:

– Ota rauhallisesti ja jätä työt taakseen, kun lähdet kotiin, Wärn sanoo.

Carina Wärn aloitti kunnassa uransa vuonna 1989 kääntäjänä ja kanslistina, jatkoi kansliashteerin tehtävissä ja nousi vähitellen hallinto-osaston päälliköksi. Hän odottaa innolla ehtivänsä eläkepäivillään matkustamaan, lukemaan ja liikkumaan.

– Olen myös mukana Punaisen Ristin toiminnassa ja aion jatkossa panostaa siihen enemmän, Wärn sanoo. ■

Uppdatering om vindkraften i Pedersöre

Fortum köpte projektet *Purmo vindkraftspark* av Abo Energy hösten 2025. Konsulten FCG gör ett andra förslag till delgeneralplan som preliminärt läggs till påseende sommaren 2026.

Delgeneralplanen för *Purmo vindkraftspark* kan enligt preliminär tidtabell godkännas kring årsskiftet 2026–2027.

Delgeneralplanen för *Mastbacka vindkraftspark* godkändes våren 2022. Esse Vind Ab fick bygglov för sex vindkraftverk i november 2022. Bygglovet var giltigt i tre år och har förlängts med två år. Tuulikarhu Oy beviljades bygglov för en elstation i Purmo för den externa elöverföringen våren 2026. Det är oklart när vindkraftsparken förverkligas.

Prokon har initierat ett tredje vindkraftsprojekt, *Gåsmossens vindkraftspark*. Kommunstyrelsen tog planläggningsbeslut i maj. Området som berörs är ca 2 504 ha stort och ligger mellan Forsby, Purmo och Överesse. Avståndet till respektive bycentrum är ca 2 km.

Bolaget vill uppföra max 25 kraftverk med en totalhöjd på max 300 m. Kraftverkens nominella effekt är 8–10 MW och parkens totala effekt ca 200–250 MW.

En miljökonsekvensbedömningsprocess (MKB) har inletts och görs parallellt med planläggningsprocessen.

Aktuell information om vindkraften finns på kommunens webbplats, www.pedersore.fi. ■

Tilannepäivitys Pedersören tuulivoimasta

Fortum osti *Purmon tuulivoimapuistohankkeen* ABO Energytä syksyllä 2025. Konsultti FCG laatii toisen ehdotuksen osayleiskaavasta, joka on alustavasti tarkoitus asettaa nähtäville kesällä 2026.

Purmon tuulivoimapuiston osayleiskaava voidaan alustavan aikataulun mukaan hyväksyä vuodenvaihteen 2026–2027 tienoilla.

Mastbackan tuulivoimapuiston osayleiskaava hyväksyttiin keväällä 2022. Esse Vind Ab sai rakennuslupan kuudelle tuulivoimalalle marraskuussa 2022. Rakennuslupa oli voimassa kolme vuotta ja sitä on jatkettu kahdella vuodella. Tuulikarhu Oy:lle myönnettiin keväällä 2026 rakennuslupa sähköasemaa varten Purmoon ulkoista sähkönsiirtoa varten. On epäselvää, milloin tuulivoimasto toteutuu.

Prokon on käynnistänyt kolmannen tuulivoimahankkeen, *Gåsmossenin tuulivoimapuiston*. Pedersören kunnanhallitus päätti toukokuussa käynnistää tuulivoimapuiston kaavoituksen. Kaavoitusprosessin piiriin kuuluva alue on noin 2 504 hehtaaria ja sijaitsee Forsbyn, Purmon ja Yli-Ähtävän välissä. Etäisyys kylien keskustoihin on noin kaksi kilometriä.

Yhtiö haluaa rakentaa enintään 25 voimalaa, joiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä. Voimaloiden nimellisteho on 8–10 MW ja puiston kokonaisteho noin 200–250 MW.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA) on käynnistetty ja se toteutetaan rinnakkain kaavoitusprosessin kanssa.

Tuulivoimasta löytyy ajantasaista tietoa kunnan verkkosivuilta, www.pedersore.fi. ■

Guppo får en bollplan i sommar

SANDSUNDBORNA HAR ÖNSKAT en fotbollspan till Sandsund varje gång som kommunen efterlyst förslag om hur medborgarbudgeten ska användas. År 2024 avancerade förslaget till omröstning, men rösterna räckte inte till.

Nu blir planen ändå verklighet.

I sommar bygger kommunen en enklare gräsbollplan med fotbollsmål på fältet intill lekplatsen Guppo i Sandsund. Projektet finansieras med 15 000 euro ur idrottsbyråns budget. Planen placeras nära stenröset som skiljer det nuvarande gräsfältet från lekområdet.

Tekniska avdelningen håller i det praktiska utförandet. Arbetet inleds i maj med markarbeten, och om tidtabellen håller kan planen vara spelklar efter midsommar.

15 000 €

är priset på fotbollspanen i Sandsund.

Underlaget jämnas, dräneras och förbereds för rullgräset, som preliminärt rullas ut i slutet av maj.

– Det krävs kalk, gödsel och bevattning för att gräset ska få förutsättningar att rota sig, säger kommunträdgårdsmästaren Hans Björklund.

Han räknar med att det dröjer minst tre veckor innan gräsmattan tål belastning.

– Planen kan vara i användbart skick efter midsommar, säger Björklund.

Det har också förekommit önskemål om konstgräs, men det skulle fördyra projektet avsevärt. Dels på grund av mer omfattande grundarbete och dels på grund av ett högre kvadratmeterpris i jämförelse med rullgräs.

Bollplanen betjänar främst närområdets boende som kan ta sig till Guppo till fots, med cykel elleroped. Eventuella bilar ska parkeras längs gatan.

För optimalt slutresultat, har Björklund en from önskan till ivriga användare:

– Jag hoppas att planen får vara i fred under den avstängda perioden i juni, säger han. ■

Guppo saa kesällä pallokentän

SANDSUNDILAISET OVAT TOIVONEET Sandsundiin jalkapallokenttää joka kerta, kun kunta on pyytänyt ehdotuksia kansalaisbudjetin käytöstä. Pallokenttäehdotus eteni äänestykseen vuonna 2024, mutta äänet eivät riittäneet voittoon.

Nyt kenttä toteutuu silti.

Kunta rakentaa tänä kesänä yksinkertaisemman nurmipallokentän jalkapallomaaleineen Sandsundin Guppo-leikkipuiston vieressä olevalle alueelle. Hanke saa 15 000 euroa liikkuntatoimen budjetista. Kenttä sijoitetaan lähelle kiviröykkiötä, joka erottaa nykyisen nurmialueen leikkipuistosta.

Tekninen osasto vastaa käytännön toteutuksesta. Työt käynnistyvät toukokuussa maanrakennustöillä, ja jos aikataulu pitää, kenttä voi olla pelikuntoinen juhannuksen jälkeen.

Maaperä tasataan, salaojitetaan ja valmistellaan rullanurmen asennusta varten. Rullanurmi levitetään alustavan suunnitelman mukaan toukokuun lopulla.

– Nurmen juurtuminen vaatii kalkkia, lannoitusta ja kastelua, kertoo kunnantoukokuuhuri Hans Björklund.

Björklund arvioi, että nurmikko kestää kuormitusta vasta vähintään kolmen viikon kuluttua.

– Kenttä voi olla käyttökunnossa juhannuksen jälkeen, Björklund sanoo.

Myös tekonurmea on toivottu, mutta se nostaisi hankkeen kustannuksia huomattavasti laajempien pohjatöiden ja rullanurmeen verrattuna korkeamman neliöhinnan vuoksi.

Pallokenttä palvelee ensisijaisesti lähialueen asukkaita, jotka voivat saapua Guppo-leikkipuistoon jalan, pyörällä tai mopolla. Mahdolliset autot pysäköidään kadun varteen.

Björklundilla on innokkaille käyttäjille harras toive optimaalisen lopputuloksen varmistamiseksi:

– Toivon, että kenttä saa olla rauhasa kesäkuun suljetun jakson ajan, hän sanoo. ■



Nya vattenbassänger och pumpar i Kovjoki

TEXT

Malin Henricson

FOTO

Kovjoki Vatten

Kovjoki Vatten har moderniserat sitt vattenverk i Kovjoki för drygt 1,3 miljoner euro. Satsningen förbättrar leveranssäkerheten och gör det möjligt att höja pumpkapaciteten om behovet av vatten ökar.

BOLAGET PRODUCERAR DRICKSVATTEN till Pedersöre Vatten och Nykarleby Kraftverk som i sin tur säljer vattnet vidare till hushåll och företag i de två kommunerna. Pedersöre Vatten ansvarar för cirka 80 procent av vattenförsörjningen i Pedersöre, vilket innebär att en stor del av kommuninvånarna drar nytta av de förbättringar som gjorts i Kovjoki vattenverk det gångna halvåret.

Vattenverket har både renoverats och byggts ut. Utbyggnaden gäller en helt ny separat utpumpningstation och nya vattenbassänger. Två bassänger i betong har ersatts med sex

nya plastbassänger. Dessutom har anläggningens vattentak sanerats.

Enligt Kovjoki Vattens vd Kjell Gripenberg är effekten tudelad.

– Vi har förbättrat leveranssäkerheten och förberett oss för att kunna pumpa ut mer vatten om behovet ökar, säger han.

Plastbassänger har flera fördelar jämfört med betong. Byggprocessen är snabb eftersom man slipper omfattande gjutningsarbeten och väntetider när betongen torkar. Det räcker med en enklare grund under plastbassängerna.

– Plast är också mer hygienisk ef-

tersom bassängytan är slät och lätt att rengöra, säger Gripenberg.

De nya bassängerna är rörformade och har grävts ner under jorden. Varje bassäng är ca 20 meter lång och har en diameter på tre meter, vilket ger en lagringskapacitet på 150 kubikmeter vatten. Förbindelsen mellan bassängerna kan stängas av, vilket förbättrar bolagets möjligheter att tackla en eventuell störning.

– Det finns också plats att bygga ut med fler bassänger till sidorna, säger Gripenberg.

Kovjoki Vatten använder grundvatten som renas från mangan och järn inne i vattenverket, innan det går ut till kunderna via bassängerna.

– Fördelen med grundvatten är att man har en jämn kvalitet under året. Temperaturen är också konstant, säger Gripenberg.

Förutom förbättringarna i Kovjoki gör Pedersöre Vatten en egen satsning i Sandsund. I höst installeras två nya bassänger på ett markområde nära järnvägsviadukten.

– I och med det säkerställer vi att vattentillförseln i Sandsund fungerar så störningsfritt som möjligt, säger Gripenberg. ■

Kovjoki Vatten

- Ägs av Nykarleby Kraftverk ab (50 %), Pedersöre kommun (49 %) och Pedersöre Vatten 1 %.
- Allt vatten som Pedersöre Vatten säljer vidare till sina kunder härstammar från Kovjoki.
- Äger två vattenverk: Jeppo vattenverk som byggdes 2018. Kovjoki vattenverk byggdes på 1960-talet och har nyligen moderniserats.
- Använder grundvatten som råvarukälla.
- Vd är Kjell Gripenberg, som också är vd för Pedersöre koncernbolag.

← Totalt sex bassänger har grävts ner i jorden. Det räcker med en enklare grund under plastbassängerna, vilket gör byggprocessen snabb. Bassängerna lyfts på plats med lyftkran.

← Maan alle on kaivettu yhteensä kuusi allasta. Muovialtaiden alle riittää yksinkertaisempi perusta, mikä tekee rakennusprosessista nopean. Altaat nostetaan paikalleen nosturin avulla.

- De gamla betongbassängerna har ersatts med nya bassänger i plast, som är lättare att rengöra tack vare sin släta yta.
- Vanhat betonialtaat on korvattu uusilla muovialtailla, jotka on helpompi puhdistaa niiden sileän pinnan ansiosta.

Kovjoki Vatten

- Omistajat: Uudenkaarlepyyn Voimalaitos (50 %), Pedersören kunta (49 %) ja Pedersöre Vatten (1 %).
- Kaikki vesi, jonka Pedersöre Vatten myy edelleen asiakkailleen, on peräisin Kovjoesta.
- Omistaa kaksi vesilaitosta: Jepun vesilaitos, joka rakennettiin vuonna 2018, sekä Kovjoen vesilaitos, joka rakennettiin 1960-luvulla ja on hiljattain modernisoitu.
- Käyttää pohjavettä raaka-ainelähteenään.
- Toimitusjohtajana Kjell Gripenberg, joka on myös Pedersören konserniyhtiön toimitusjohtaja.



Kovjoen uudet vesialtaat ja pumput

Kovjoki Vatten on nykyaikaistanut Kovjoen vesilaitostaan yli 1,3 miljoonan euron investoinnilla. Panostus parantaa toimitusvarmuutta ja mahdollistaa pumppauskapasiteetin kasvattamisen, mikäli vedentarve lisääntyy.

YHTIÖ TUOTTAA JUOMAVETTÄ Pedersöre Vattenille ja Uudenkaarlepyyn Voimalaitokselle, jotka puolestaan myyvät veden edelleen molempien kuntien kotitalouksille ja yrityksille. Pedersöre Vattenin vastuulla on noin 80 prosenttia Pedersören vedenjakelusta, mikä tarkoittaa, että suuri osa kunnan asukkaista hyötyy Kovjoen vesilaitoksessa kuluneen puolen vuoden aikana tehdyistä parannuksista.

Vesilaitosta on sekä peruskorjattu että laajennettu. Laajennus käsittää täysin uuden erillisen pumppausaseman ja uudet vesialtaat. Kaksi betoniallasta on korvattu kuudella uudella muovialtaalla, minkä lisäksi laitoksen vesikatto on saneerattu.

Kovjoki Vattenin toimitusjohtaja Kjell Gripenbergin mukaan vaikutus on kaksitahoinen.

– Olemme parantaneet toimitusvarmuutta ja valmistautuneet siihen, että

voimme pumpata enemmän vettä, jos tarve kasvaa, hän sanoo.

Muovialtailla on useita etuja betoniin verrattuna: rakennusprosessi on nopea, koska laajoja valutöitä ja betonin kuivumiseen kuuluvaa odotusaikaa ei tarvita. Lisäksi muovialtaiden alle riittää yksinkertaisempi perusta.

– Muovi on myös hygieenisempää, koska altaan pinta on sileä ja helppo puhdistaa, Gripenberg selittää.

Uudet altaat ovat putkimaisia ja ne on kaivettu maan alle. Jokainen allas on noin 20 metriä pitkä ja halkaisijaltaan kolme metriä, jolloin varastointikapasiteetti on 150 kuutiometriä vettä. Altaiden välinen yhteys voidaan sulkea, mikä parantaa yhtiön mahdollisuuksia hallita mahdollisia häiriötilanteita.

– Sivuilla on myös tilaa rakentaa lisää altaita, Gripenberg kertoo.

Kovjoki Vatten käyttää pohjavettä, josta poistetaan mangaani ja rauta ve-

silaitoksessa ennen kuin vesi lähtee altaiden kautta asiakkaille.

– Pohjaveden etuna on tasainen laatu ympäri vuoden. Myös lämpötila on vakio, Gripenberg sanoo.

Kovjoen parannusten lisäksi Pedersöre Vatten tekee omia investointeja Sandsundissa, jonne asennetaan syksyllä kaksi uutta allasta ratasillan lähellä sijaitsevalle maa-alueelle.

– Tällä varmistamme, että vedenjakelu toimii Sandsundissa mahdollisimman häiriöttömästi, Gripenberg sanoo. ■

TEKSTI

Malin Henricson

KUVA

Kovjoki Vatten

— *Muovi on myös hygieenisempää, koska altaan pinta on sileä ja helppo puhdistaa.*

KJELL GRIPENBERG



Tjärdalen i Lillby tänds igen

TEXT
Camilla
Sandström

På 1970-talet restaurerade Överpurmo hembygdsförening en gammal tjärdal bakom skolan i Lillby. Dalen tändes på nytt 1976, och sedan dess har den brunnit vart tionde år – ett omfattande arbete som föreningen genom alla år skött helt på talko.

I SOMMAR ÄR DET DAGS IGEN: tjärdalen tänds onsdagen 1.7 kl. 19.00. Under den följande veckan ordnas ett varierat program med bland annat hantverk, musik, seminarium och olika gästföreläsare. Den första tjärtappningen sker lördagen 4.7 kl. 19.00, då kan åskådare igen med spänning följa med när dalkarlarna drar tappen ur silstocken och se hur den tjocka tjäran rinner ner i tjärtunnan. Tappningen fortsätter sedan varje kväll kl. 19.00 under hela tjärdalsveckan.

Historiskt sett har tjärbränning varit vanlig i stora delar av Österbotten, och som mest exporterades hela 20 000 tunnor tjära – omkring 2,5 miljoner liter per år, via Jakobstads hamn.

Att bränna tjära är ett tidskrävande hantverk. Tjärtallarna brukas minst tre år innan de fällt, klyvs

och staplas för att torka. Därefter behövs både jord och flera traktorlass med mossa skaffas fram. Strax före midsommar iordningsställs dalen med törveden lagd i botten täckt med mossa och jord.

När dalen väl tänds brinner den dygnet runt i drygt en vecka. Efter tre dygn kan den första tjäran tappas, och någon dag senare tas även kolet ur dalen. När dalen brunnit färdigt täcks den med jord och lera för att slockna.

I Lillby doftar det snart tjära igen – välkommen att känna stämningen på plats! ■

Tjärdalen tänds
onsdagen 1.7 kl 19.

Tervahauta sytytetään
keskiviikkona 1.7.
klo 19.

TEKSTI
Camilla
Sandström

← Tjärdalen i Lillby tänds vart tionde år. I sommar sker den första tjärtappningen lördagen 4.7 kl. 19.00.

← Lillbyn tervahauta sytytetään joka kymmenes vuosi. Tervan ensimmäinen juoksutus tänö kesänä tapahtuu lauantaina 4.7. klo 19.00.

Lillbyn tervahauta sytytetään jälleen

Yli-Purmon kotiseutuyhdistys kunnosti 1970-luvulla Lillbyn koulun takana sijaitsevan vanhan tervahaudan. Hauta sytytettiin uudelleen vuonna 1976, ja se on siitä lähtien palanut joka kymmenes vuosi – mittava työ, jonka yhdistys on kautta vuosien hoitanut täysin talkoovoimin.

KESÄLLÄ TAPAHTUU TAAS: tervahauta sytytetään keskiviikkona 1.7. klo 19.00. Sitä seuraavalla viikolla on tarjolla monipuolista ohjelmaa, mm. käsitöitä, musiikkia, seminaari ja vierailuvia luennoitsijoita. Tervan ensimmäinen juoksutus tapahtuu lauantaina 4.7. klo 19.00, jolloin katsojat saavat jälleen jännityksellä seurata, kun tervanpolttajat vetävät tapin piipusta ja paksu terva alkaa valua tervatynnyriin. Juoksutus jatkuu sen jälkeen joka ilta klo 19.00 koko tervahautaviikon ajan.

Tervanpoltto on historiallisesti ollut yleistä suuressa osassa Pohjanmaata, ja enimmillään Pietarsaaren sataman kautta vietiin vuodessa jopa 20 000 tynnyriä tervaa, eli noin 2,5 miljoonaa litraa.

Tervanpoltto on aikaa vievää käsityötä. Tervasmännyt kuoritaan vähintään kolme vuotta ennen kuin ne kaadetaan, halkaistaan ja pinotaan kuivumaan. Sen jälkeen hankitaan sekä maata että useita traktorikuormia samalta. Hauta laitetaan kuntoon hieman ennen juhannusta asettamalla tervasuutaudan pohjalle ja peittämällä ne sammaleella ja maalla.

Kun hauta sytytetään, se palaa vuorokauden ympäri yli viikon ajan. Ensimmäinen terva voidaan juokuttaa kolmen vuorokauden kuluttua, ja parin päivän kuluttua myös hiili otetaan haudasta. Kun hauta on palanut loppuun, se sammutetaan peittämällä se maalla ja savella.

Lillbyssä tuoksu pian taas terva – tervetuloa aistimaan tunnelmaa paikan päälle! ■

EVENEMANGSKALENDER

Tapahtumakalenteri

Sommarens evenemang hittas också på adressen
Kesän tapahtumat löytyvät osoitteesta
events.osterbotten.fi.

Välj plats / Valitse paikka: Pedersöre.

Sommarlovsprogrammet för barn och unga finns på webben
Kesäohjelma lapsille ja nuorille löytyy nettisivuilta
www.pedersore.fi/lovprogram

MOVE IT – Aktivitetsdag för barn och unga – *Lasten ja nuorten liikuntapäivä*

6.6 KL. 10.00–15.00, PEDERSÖRE
IDROTTSCESTRUM, BENNÄS / PEDERS-
ÖREN LIIKUNTAKESKUS, PÄNNÄINEN.

En dag fylld av rörelseglädje. Hela famil-
jen är välkommen. Föreningarna pre-
senterar sig, hoppborgar, trampolin,
klättring och mycket mer. Avgiftsfritt
evenemang.

*Päivä täynnä liikkumisen iloa. Koko per-
he on tervetullut Pedersöre urheilukes-
kukseen. Erilaisia aktiviteetteja, kiipeilyä,
pomppulinnoja ja ym. Maksuton tapah-
tuma.*

ARR. / JÄRJ.: Kulturhuset Ax i samar-
bete med föreningar.

INSTAGRAM: pedersoreidrott

Sommar på Lufolk – *Kesä Lufolkissa*

6.6 KL. 15.00–20.00. LUFOLKS-
VÄGEN / LUFOLKINTIE 8, LEPLAX /
LEPLAKS.

Konsert med stråkkvartetten Botni-
amo och Charlotta Kerbs kl. 16. Fo-
toutställning av Leplax byaforskare 6.6
kl. 15–20 och 7.6 kl. 11–16. Fritt inträ-
de, med möjlighet till donation. Eve-
nemanget är alkoholfritt, ingen ålders-
gräns.

*Konsertti jousikvartetin Botniamon ja
solisti Charlotta Kerbsin kanssa klo 16.
Leplaksin kylätutkijoiden valokuvanäyt-
tely 6.6 klo 15–20 ja 7.6 klo 11–16. Vapaa
pääsy, mahdollisuus vapaaehtoiseen lah-
joitukseen. Tapahtuma on alkoholiton, ei
ikärajaa.*

ARR. / JÄRJ.: Charlotta Kerbs, Soul
Cosmos



Pubkväll med partybandet HotShots

6.6 KL. 20.00–02.00 FORSBY PÅ
TOPPEN.

Gratis inträde.

Vapaa sisäänpääsy.

Edsevö Loppisrace – *Edsevö Pihakirppisrace*

7.6 KL. 11.00–15.00, EDSEVÖ.

Försäljning vid egen gård och baklucke-/
släpvagnsförsäljning vid det gamla dagi-
set. Info: 0400 374 231. Anmäl försälj-
ning senast 5.6. Försäljningsplats 5 €. In-
fopunkt, korvförsäljning och café finns
vid gamla dagis, Holmvägen 4, Edsevö.
*Tapahtuma, jossa voit myydä omalta pi-
haltasi tai peräkärrystä vanhan päiväko-
din pihalta. Myyntipaikan hinta 5 €. Info:
0400 374 231. Ilmoittaudu myyjäksi 5.6
mennessä. Infopiste, makkaramyynti ja
kahvila päiväkodin pihalla, Holmintie 4,
Edsevö.*

ARR. / JÄRJ.: Edsevö city rf.
FB: Edsevön kyläyhdistys

← Essenappet
ordnas 11.6 vid
danspaviljongen i
Lappfors.

← Essenappet
järjestetään 11.6.
Lappforsin
strandpaviljongilla.

Sommaröppet vid Fornstugan i Esse

SÖNDAGAR MED START 7.6, KL.13.00–
15.00, FORNSTUGAN, MUSEIGRÄND 4,
ESSE.

Fornstugan öppen söndagar under
sommarmånaderna.

*Museo on auki sunnuntaisin kesä-, hei-
nä ja elokuussa.*

ARR. / JÄRJ.: Esse hembygdssällskap rf.

FB: Esse Hembygdssällskap

Essenappet

11.6 KL. 18.00–20.00,
DANSPAVILJONGEN, LAPPFORS.

Metetävling för barn och ungdomar
(klasser 0–15 år) vid strandpaviljongen
i Lappfors. Esse ås Sportfiskare bjuder
alla deltagande barn och ungdomar på
saft och bullar. Alla får ett pris, tre bäs-
ta får medalj och de fem bästa ett varu-
pris. Alla deltagare är automatiskt med
i lotteri. Lappfors UF sköter servering-
en. Avgiftsfritt evenemang.

*Onkikipailu lapsille ja nuorille (sarjat
0–15-vuotiaille) järjestetään Lappforsin
strandpaviljongilla. Esse ås Sportfiskare
tarjoaa kaikille osallistuville lapsille ja
nuorille mehua ja pullaa. Kaikki saavat
palkinnon, kolme parasta saavat mitalin
ja viisi parasta tavarapalkinnon. Kaikki
osallistujat ovat automaattisesti mukana
arvonnassa. Lappfors UF vastaa tarjoilus-
ta. Maksuton tapahtuma.*

ARR. / JÄRJ.: Esse ås sportfiskare rf.



Allsång på toppen – Yhteislaulutapahtuma

16.6 KL. 19.00, FORSBY PÅ TOPPEN,
FORSBYVÄGEN 349.

Medverkande / osallistajat: Charlotta Kerbs, Joel Sundqvist, Elsa Djupsjöbacka, kören Mi Voce, Franz Nyman. Allsångsledare: Dennis Rönngård.

Förköp i biblioteket / Ennakkomyyn-
ti kirjastossa: 20/15/10 €, vid dörren /
ovella: + 5 €. I inträdet ingår kaffe och
dopp. Lipun hinta sisältyy kahvitarjoilua.
ARR. / JÄRJ.: Kulturhuset Ax –
Kulttuuritalo Ax

Midsommar på Åliden – Juhannus Ålidenin museoalueella

19.6 KL. 13.00 ÅLIDENS HEMBYGDS-
GÅRD, NYBRÄNNVÄGEN 760, PURMO.

Fira midsommar på Åliden. Midsom-
marstången kläs från kl. 13. Ta med
blommor. Vi reser stången och dansar
ringlekar. Ta med picknickkorg och filt.
Juhannussalon koristelu aloitetaan klo 13.
Tuo mielellään kukkia mukaan. Kun ju-
hannussalko on koristeltu, nostamme sen
pystyyn ja tanssimme juhannussalon ym-
päriillä. Ota piknikkori mukaan ja aloita
juhannus Ålidenillä.

ARR. / JÄRJ.: Purmo Hembygdssällskap
rf

← Sommarknäd vid Fornstugan i
Esse ordnas 4.7.

← Perinteiset kesämarkkinat museolla
järjestetään 4.7.

Sommarteater: Bröllop och jäkelskap



26.6 KL. 19, PREMIÄR, ÅLIDENS HEM-
BYGDSGÅRD, NYBRÄNNVÄGEN 760,
PURMO.

Pedersöre teater bjuder på en hejdlös
fars fylld av missförstånd, kärlekskaos
och härligt lantligt tokroliga figurer.

Pris: 28 € för vuxna, 15 € för barn
4–12 år, barn under 4 år betalar inget
inträde och sitter i famnen. Pausserver-
ing ingår i priset. Programblad 1 euro.
OBS! Möjlighet till syntolkning i
samarbete med Norra Österbottens
svenska synskadade den 30.6. Boka din
plats via noss@multi.fi eller ring 044
723 4888 för mera information.

ARR.: Pedersöre teater rf
www.pedersoreteater.fi

Uttertrail – Saukkotrail

27.6 KL. 6.00–22.00, PEDERSÖRE
VILDMARKSCENTER / PEDERSÖREN ERÄ-
KESKUS, TERJÄRVVÄGEN 110, LAPPFORS.

Sträckorna är 12 km, 23 km och 52 km
och man väljer själv om man vill gå, jog-
ga eller springa.

Vaella tai juokse Saukkoreittiä pitkin. Rei-
tit ovat 12, 23 ja 52 km.

Mera info om avgifter och anmälan /
Lisätietoja maksuista ja ilmoittautumisesta:
<https://uttertrail.ikfalken.fi/>.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken.

Klacken Party 2026

27.6 KL. 19:00 KLACKEN,
LILLBYVÄGEN 119, LILLBY.

Medverkande / Artistit: Ronny och Rag-
ge, 1G3B, Myra Granberg, Prilla Ge-
neralen.

ARR. / JÄRJ.: Lillby uf
INSTAGRAM: @lillbyuf
TIKTOK: @lillbyuf

Classic Café för motorentusiaster – Vanhojen moottoriajoneuvojen harrastajille

29.6 KL. 17.00–20.00, VAGNSHALLEN,
BENNÄSVÄGEN 300.

Ett café för alla motorintresserade. Vi
tar en tur med hallens fordon, beund-
rar hobbyfordonen och minglar med
likasinnade. Classic café ordnas också
6.7 och 13.7.

Kahvila kaikille moottorineajoneuvo-
jen harrastajille. Ihaile harrastaneuvoja
ja seurustelee samanhenkisten ihmisten
kanssa. Tervetuloa mopojen, moottori-
pyörien, autojen ja traktoreiden kanssa.
Classic Cafe järjestetään myös 6.7. ja 13.7.
ARR. / JÄRJ.: Jakobstadsnejdens veteran-
bilssällskap

Tjärbränning i Lillby – Tervanpoltto Lillbyssä

1.7–7.7 KL. 19.00, PURMO SKOLA,
LILLBYVÄGEN 205, LILLBY.

Tjärdalen tänds 1.7. Program ordnas
varje kväll och lördag 4.7 hålls semi-
narium ”Skogen och österbottningen”.
Mera info om programmet på sidan 16.
Inträde: 5 € per/dag. Hela veckan 25 €.
Gratis för barn under 16 år.

Tervahauta syytetään 1.7. Ohjelmaa jär-
jestetään joka ilta. Lisätietoa ohjelmasta
sivulla 16. Sisään pääsy: 5 € / päivä. Koko
viikko 25 €. Alle 16-vuotiaille ilmainen si-
sään pääsy.

ARR. / JÄRJ.: Överpurmo Hembygds-
förening rf
<http://overpurmo.hembygd.fi/>


Lappfordsdagen 2026

4.7 KL. 10.00–16.00, SIGNEGÅRDEN,
SMEDASVÄGEN 21, NEDERLAPPFORS.

Byafestdag i Lappfors.

Kyläpäivä Lappforsissa.

ARR. / JÄRJ.: Över-Nederlappfors
byaråd, <http://lappfors.fi/>



Sommarmarknad vid Fornstugan i Esse – Perinteiset kesämarkkinat museolla

4.7 KL. 11.00–15.00, FORNSTUGAN, MUSEIGRÄND 4, ESSE.

Traditionell sommarmarknad. Försäljning av hantverk, bakverk mm. Kaffeservering och servering av köttsoffa. Försäljare anmäl till tel 044 348 9804 / 050 322 9593. Avgiftsfritt evenemang. *Myynnissä käsitöitä, leivonnaisia ym. Kahvitarjoilu sekä lihakeiton tarjoilu. Myyjät voivat ilmoittautua puh. 044 348 9804 / 050 322 9593. Maksuton tapahtuma.* ARR / JÄRJ.: Esse hembygdsällskap rf

Pubkväll vid Klacken – Pubi-ilta

4.7 KL. 21, LILLBYVÄGEN 119, LILLBY.

Pubkväll med River E. Avgiftsfritt evenemang.

ARR. / JÄRJ.: Lillby ungdomsförening rf <https://www.klacken.fi/>.

SFI-mästerskap i friidrott – yleisurheilutapahtuma

10–11.7 KL. 11.00/10.00, CENTRAL-IDROTTSPLAN / KESKUSURHEILUKENTÄ, BENNÄS / PÄNNÄINEN.

Klasser: F/P 15 år, F/P 17 år, damer/her-rar. Avgiftsfritt.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken, www.ikfalken.fi.

Esse Run

15.7 KL. 18.30, ÖVERESSE SKOLA, ESSEVÄGEN 160, ESSE.

Motionslopp, start och mål vid skolan. Sträckorna är 1 km, 5 km och 10 km. Deltagaravgift.

Kuntojuoksu, reitit: 1 km, 5 km ja 10 km.

Osallistumismaksu.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken

<https://ikfalken.fi/esse-run/>

Årets sommar-teaterpjäs på Åliden är Bröllop och jäkelskap.

Vuoden kesäteatterinäytelmä Ålidenillä on Bröllop och jäkelskap.

Pickup Pulling

16.7 KL. 18.00–22.00, FORSBY.

Veterantraktorer, bilar och pickuper. Tidigare år har även fyrhjulingar, snöskotrar och minilastare dragit släden. Inträde 10 €.

Veteraanitraktorit, autot ja pickupit. Aikaisempina vuosina myös mönkijät, moottorikelkat ja minikuormaajat ovat vetäneet rekeä. Sisään pääsy 10 €.

ARR. / JÄRJ.: Forsby på Toppen.

FACEBOOK / INSTAGRAM: Forsby på

Toppen

Falkens nationella orientering – suunnistuskilpailu

18.7 KL. 10.00, FINNHOLM, ESSE.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken

MER INFORMATION / LISÄTIETOJA

<https://orientering.ikfalken.fi/>

Sommarsamling på Fagerbacka fåbodställe – Kesätapahtuma Fagerbackan karjamapaikalla

30.7 KL. 19.00–21.00, FAGERBACKA FÅBODSTÄLLE.

Sommarsamling med kort program och arbetsdemonstrationer samt servering. Fritt inträde, men serveringen är avgiftsbelagd.

Lyhyt ohjelmaa ja työnäytöksiä. Kahvitarjoilu (maksullinen). Vapaa pääsy.

ARR. / JÄRJ.: Fagerbacka fåbodställe

Pubkväll med 90-talstema – Pubi-ilta

1.8 KL. 20.00–02.00, FORSBY PÅ TOPPEN, FORSBYVÄGEN 349, FORSBY.

Pubkväll med 90-talstema. Nejdens största 90-talskväll med DJ på scen. (K-18). Gratis inträde.

Pubi-ilta 90-luvun teemalla. Seudun suurin 90-luvun ilta, DJ lavalla. (K-18).

Vapaa pääsy.

ARR. / JÄRJ.: Forsby på Toppen.

FACEBOOK / INSTAGRAM: Forsby på

Toppen

LANDI

2.8 KL. 12.00–18.00.

Öppet hus i Nykarleby, Larsmo, Kronoby och Pedersöre på olika besöksgårdar. Både hantverkare och försäljare deltar. Ta kylväskan med om du vill shoppa. Vill du vara med som besöksgård? Anmäl intresse senast 1.7.

Pedersören, Kruunupyyn, Luodon ja Uudenkaarlepyyn aluella järjestetään avoimien ovien päivä usealla eri tilalla. Kohteet ovat maatiloja, käsityöpajoja ja monessa kohteessa on useampia myyjiä paikalla. Ota kylmälaukku mukaan ja osta hyvää LANDILTA. Haluatko olla mukana tapahtumassa myyjänä tai esitelytilana? Lähetä sähköposti viimeistään 1.7 niin otamme sinuun yhteyttä.

MER INFORMATION / LISÄTIEDOT:

www.landifi.fi.



Alla sommarenemang
i Pedersöre /

*Kaikki kesätapahtumat
Pedersöressä*

SFI-mästerskap i friidrott ordnas 10–11.7.

*SFI:n yleisurheilutapahtuma
järjestetään 10–11.7.*



Dans på Klacken – Lavatanssit

8.8 KL. 20:00, LILLBYVÄGEN 119, LILLBY.

Artister / Artistit: Fernandez och Carisma. Triio Peerätsäsi på utescenen / ulkolavalla.

Inträde 25 €. Gratis under 30 år.

Sisäänpääsy: 25 €. Vapaa pääsy alle 30 v.

ARR. / JÄRJ.: Lillby uf

<https://www.klacken.fi/>

Hemliga konserten – Salainen konsertti

19.8 KL. 18.00–21.00.

En konsert på hemlig plats i Pedersöre med hemliga artister. Buss från Jakobstads busstation kl. 18.00 och från Kulturhuset Ax kl. 18.15. Pris: 15 €.

Konsertti ulkona salaisessa paikassa salaisilla artisteilla. Lähtö bussilla Pietarsaaren linja–autoasemalta klo 18 ja Kulttuuritalo Ax:lta klo 18.15. Lipun hinta: 15 €.

ARR. / JÄRJ.: Kulturhuset Ax.

OriginalFest Vol.5

22.8 KL. 17.29–23.43, LEPLAX / LEPLAKS.

Minifestival vid Everts konst- och museumby. Artister: Kauko Röyhkä, Tommi Liimatta, SlackBird, 7Sormea och Trasi-ga Skor. Pris: 20 €.

Artistit ovat Kauko Röyhkä, Tommi Liimatta, SlackBird, 7Sormea ja Trasi-ga Skor. Hinta: 20 €.

ARR. / JÄRJ.: Everts konst- och museumby rf / Evertin taide ja museokylä ry, www.originalfest.fi.

Forsby After Summer Party

12.9 KL. 20.00–02.00, FORSBY PÅ TOPPEN, FORSBYVÄGEN 349, FORSBY.

Artister / Artistit: Svenne Rubins, Bengtas Ballin, Lasse Eriksson (K-18). Inträde / Liput: 25–30 €.

ARR. / JÄRJ.: Forsby på toppen

ÖIDM-sprint orientering – suunnistuskilpailu

19.9 KL. 10.00, SISBACKA, PURMO

Orienteringstävling. Avgiftsfritt.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken,

<https://orientering.ikfalken.fi/>

Säsongsavslutning vid Klacken – Tanssikauden päättäjäiset

19.9 KL. 20–, LILLBYVÄGEN 119, LILLBY.

Holidays och Guns Rosor. Emil Assergård och Blomqvist och Mattjus på utescen! Inträde / Liput: 25 €. Gratis under 30 år – vapaa pääsy alle 30 v.

ARR. / JÄRJ.: Lillby uf

Teaterresa till Wasa teater och pjäsen Tillsammans

16.10 KL. 17.00–23.00.

Start från Jakobstad busstation och Kulturhuset Ax. Pris: 45 €. Anmälan per e-post till kultur@pedersore.fi eller ring till 040 738 9573 (kontorstid). Sista anmälningsdag 25.9 eller så länge platser finns. Anmälan är bindande.

ARR.: Kulturhuset Ax

www.pedersore.fi/tillsammans/



← Bockabroloppet ordnas 20.9 vid Pedersöre vildmarkscenter.

← Bockabroloppet järjestetään 20.9. Pedersören eräkeskuksessa.

Bockabroloppet

20.9 KL. 9–14, PEDERSÖRE VILDMARKS-CENTER / PEDERSÖREN ERÄKESKUS, TERJÄRVVÄGEN 110, LAPPFORS.

Motionslopp med flera sträckor, delvis längs Utterleden.

Juoksukisa, osittain Saukkoreitin varrella.

ARR. / JÄRJ.: IK Falken

TEXT & FOTO

Malin
Henricson

Sommarlovs- program för barn

I sommar kommer kommunens projektanställda rörelsecoacher Julia och Ida att hålla sommarlovslediga barn aktiva.

DE ORDNAR EN kommunturné under vecka 24 (8–12 juni), i samarbete med föreningar i kommunen. Programmet ser ut så här:

- Måndag 8.6: IF Standard, Åvallen Purmo – Testa på fotboll och tennis
 - Tisdag 9.6: Esse IK, Överesse fotbollsplan – Testa på fotboll
 - Onsdag 10.6: IK Falken, centralidrottsplanen i Bennäs – Testa på orientering och friidrott
 - Torsdag 11.6: PeFF, Falli i Bennäs – Testa på fotboll
- Klubbarna pågår klockan 9–12.

Dagarna innehåller lekar och idrott med hemliga gäster. Man väljer själv hur många dagar man deltar. Egen skjuts och eget mellanmål gäller.

Följande vecka leder duon sommarlovslekar på tre olika platser.

- 15.6 Sandsund skola kl. 9–11
- 16.6 Edsevö skola / Edsevön koulu kl. 9–11
- 17.6 Källby skola kl. 9–11

Skanna QR-koderna för mer information om sommarlovsprogrammet och anmäl ditt barn till klubbarna och sommarlovslekarna. ■



↑ Rörelsecoacherna Julia Byggmästar och Ida Niemi ordnar roliga sommarlovsaktiviteter för barn i juni.

↑ Liikuntavalmentajat Julia Byggmästar ja Ida Niemi järjestävät lapsille hauskaa kesälomatemmistä kesäkuussa.

TEKSTI & KUVA

Malin
Henricson

Kesälomakerhoja lapsille

Kunnan hanketyöntekijät Julia ja Ida pitävät lapset kesälomalla aktiivisina.

HE JÄRJESTÄVÄT KUNTAKIERTUEEN viikolla 24 (8.–12. kesäkuuta) yhteistyössä kunnan seurojen kanssa. Ohjelma näyttää tältä:

- Maanantai 8.6: IF Standard, Purmon Åvallenin kenttä – Kokeile jalkapalloa ja tennistä
- Tiistai 9.6: Esse IK, Yli-Ähtävän jalkapallokenttä – Kokeile jalkapalloa
- Keskiviikko 10.6: IK Falken, Pän-

näisten keskusurheilukenttä – Kokeile suunnistusta ja yleisurheilua

- Torstai 11.6: PeFF, Pännäisten Fallin kenttä – Kokeile jalkapalloa
- Kerhot ovat klo 9.00–12.00.

Päivät sisältävät leikkejä ja urheilua salaisine vieraineen. Jokainen valitsee itse, kuinka monena päivänä osallistuu. Osallistujien tulee järjestää omat kuljetukset ja välipalat.

Duo vetää seuraavalla viikolla kesälomaleikkejä kolmessa eri paikassa.

- 15.6. Sandsund skola klo 9.00–11.00
- 16.6. Edsevön koulu klo 9.00–11.00
- 17.6. Källby skola klo 9.00–11.00

Skannaa QR-koodit saadaksesi lisätietoa kesälomaohjelmasta sekä ilmoittaaksesi lapsesi kerhoihin ja kesälomaleikkeihin. ■



**Sommarlovs-
program**

Kesälomaohjelma



**Sommarlovs-
lekar med
rörelsecoacherna**

*Kesälomaleikkejä liikunta-
valmentajien kanssa*



**Kommuntorné med
rörelsecoacherna
och föreningarna**

*Kuntaturnaus liikunta-
valmentajien ja
yhdistysten kanssa*



PEDERSÖRE

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys

Miljöhälsan Kallan påminner om några aktuella saker inför sommaren.

Kallanin Ympäristöterveys muistuttaa muutamasta ajankohtaisesta asiasta kesän lähestyessä.

Badstränder

Till Miljöhälsan Kallans uppgifter hör övervakning av allmänna badstränder. I Pedersöre finns de allmänna badstränderna i Lepplax, Källby, Edsevö, Ytteresse, Lappfors, Sexsjö, Nars, Forsby och Vilttorpet. Vid dessa stränder finns en anslagstavla med bl.a. kontaktinformation och badvattenresultat. Badvattenresultaten publiceras även på Pedersöre kommuns hemsida vartefter de blir klara under sommaren: [www.pedersore.fi/Miljöhälsan Kallan/Hälsoskydd/Badvatten](http://www.pedersore.fi/Miljöhälsan_Kallan/Hälsoskydd/Badvatten). ■



↑ Via denna QR-kod hittar du väsentlig information om nejdens allmänna badstränder.



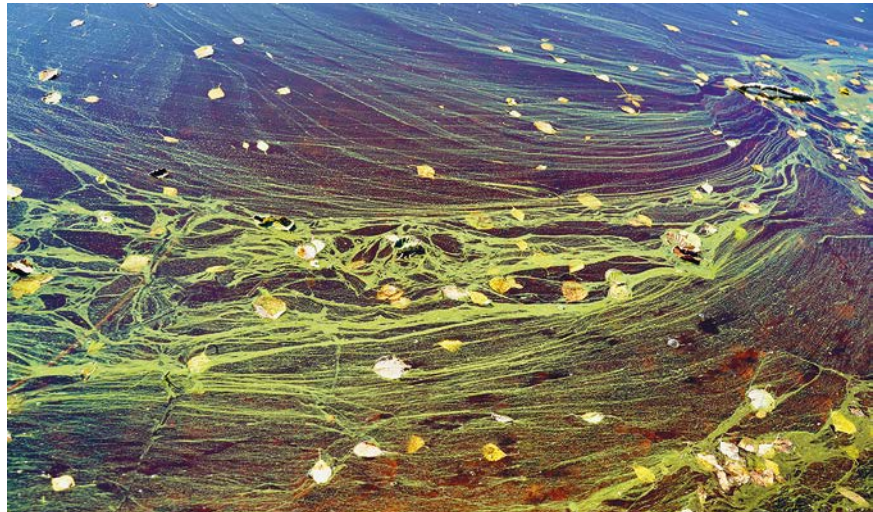
↑ Tämän QR-koodin kautta löydät olennaista tietoa alueen yleisistä uimarannoista.

Uimarannat

Ympäristöterveys Kallanin tehtäviin kuuluu yleisten uimarantojen valvonta. Pedersöressä yleiset uimarannat sijaitsevat Lepplaxissa, Kolpissa, Edsevössä, Ytteressessä, Lappforsissa, Saaksjärvellä, Narsissa, Forsbyssä ja Vilttorpetissa. Näillä rannoilla on ilmoitustaulu, jossa on mm. yhteystiedot ja uimavesitulokset. Uimavesitulokset julkaistaan myös Pedersören kunnan verkkosivuilla sitä mukaa, kun ne valmistuvat kesän aikana: [www.pedersore.fi/Kallan Ympäristöterveys/Terveystestit/Uimavesi](http://www.pedersore.fi/Kallan_Ympäristöterveys/Terveystestit/Uimavesi). ■



↑ Nasa simstrand i Ytteresse är en allmän badstrand.
↑ Ala-Ähtävällä Nasan uimaranta on yleinen uimaranta.



Cyanobakterier eller blågröna alger

CYANOKAKTERIER (blågröna alger) ökar i allmänhet under sensommaren. Varmt, lugnt och näringsrikt vatten främjar algernas tillväxt. Små mängder alger ser ut som pollen och är gula eller gröna. Stora mängder alger färgar vattnet grönt och tjocka alghanopningar bildas, så kallade algbloomingar. Det är svårt att förutse och kontrollera mängden cyanobakterier eftersom de transporteras med vind och vattnets rörelser. Mängden kan variera från dag till dag och till och med från timme till timme. Miljöhälsan Kallan har inte möjlighet att dagligen följa förekomsten av cyanobakterier. Därför är det viktigt att strandbesökare själva kontrollerar vattnet innan simning.

Med vattenglas- och kappstest kan

man på ett enkelt sätt identifiera cyanobakterier i vattnet.

VATTENGLASTESTET:

- Ta vatten som innehåller alger i ett genomskinligt kärl.
- Låt vattnet stå stilla en stund.
- Ifall algerna flyter upp till ytan kan man anta att det är cyanobakterier i vattnet. Detta beror på att cyanobakterier har gasblåsor i cellerna vilket ökar algernas yta och gör dem flytande.

KÄPPTESTET:

- Man kan röra algmassan med hjälp av en käpp.
- Om massan löses upp och bildar små partiklar, handlar det troligen om cyanobakterier.
- Om algerna blir hängande på

Syanobakteerit eli sinilevät

SYANOKAKTEERIT (sinilevät) lisääntyvät yleensä loppukesällä. Lämmin, tyyni ja ravinteikas vesi edistää levien kasvua. Pienet määrät levää näyttävät siitepölyhiukkasilta ja ovat keltaisia tai vihreitä. Suuret määrät levää värjäävät veden vihreäksi ja muodostavat paksuja leväkertymiä, niin kutsuttuja leväkukintoja. Syanobakteerien määrää on vaikea ennustaa ja hallita, koska ne kulkeutuvat tuulen ja veden liikkeen mukana, ja määrä voi vaihdella päivästä päivään ja jopa tunnista tuntiin. Kallan Ympäristöterveydellä ei ole mahdollisuutta seurata syanobakteerien esiintymistä

päivittäin. Siksi on tärkeää, että uimarannan kävijät tarkistavat veden itse ennen uimista.

Vesilasi- ja keppitestin avulla voi helposti tunnistaa syanobakteerit vedessä.

VESILASITESTI:

- Ota vettä, joka sisältää leviä, läpinäkyvään astiaan.
- Anna veden seistä hetken aikaa.
- Jos levät nousevat pintaan, voidaan olettaa, että vedessä on syanobakteereita. Tämä johtuu siitä, että syanobakteereilla on kaasurakkuloita soluissaan, mikä lisää niiden pintaa ja tekee niistä kelluvia.

KEPPIESTI:

- Voit sekoittaa levämassaa kepin avulla.



Miljöhälsan Kallan informerar

Kallan
Ympäristöterveys
tiedottaa

↑ Vattenglastest är ett enkelt sätt identifiera cyanobakterier i vattnet. Om gröna partiklar stiger till ytan är det cyanobakterier.

↑ Vesilasitestin avulla voi helposti tunnistaa syanobakteerit vedessä. Mikäli vihreitä palleraita nousee pintaan, kyseessä on syanobakteereja.

↖ Så här kan det se ut om det finns blågröna alger i vattnet längs strandkanten.

↖ Tältä voi näyttää, kun esiintyy sinilevää rantaviivaa pitkin.

käppen, är det frågan om något annat än cyanobakterier.

En stor del av cyanobakterierna producerar toxiner (gift) och därför är det skäl att undvika bad vid förekomst av cyanobakterier. Människors känslighet för symtom orsakade av cyanobakterier varierar mycket. Vanliga symptom är hudutslag, mag-tarmbesvär, illamående, huvudvärk och ögonbesvär. Simma inte i vatten som innehåller rikligt med cyanobakterier. ■

SE MERA INFORMATION om cyanobakterier här: thl.fi, jarviwiki.fi

— Jos massa hajoaa ja muodostaa pieniä hiukkasia, on todennäköisesti kyse syanobakteereista.

— Jos levät jäävät roikkumaan keppiin, on kyse jostain muusta kuin syanobakteereista.

Suuri osa syanobakteereista tuottaa toksiineja (myrkkyjä), joten on syytä välttää uimista syanobakteerien esiintyessä. Ihmisten herkkyys syanobakteerien aiheuttamille oireille vaihtelee suuresti. Yleisiä oireita ovat ihottuma, ruoansulatushäiriöt, pahoinvointi, päänsärky ja silmävaivat. Älä ui vedessä, joka sisältää runsaasti syanobakteereja. ■

LISÄTIETOJA syanobakteereista löydät täältä: thl.fi, jarviwiki.fi

Rökförbud på lekplatser

Rökförbud regleras enligt tobakslagen och gäller året runt på allmänna utomhuslekplatser samt på andra lekplatser som till storlek, funktion och användning motsvarar dessa. Rökförbudet omfattar bl.a. kommunala lekplatser, men kan även gälla privata lekplatser, t.ex. på camping- och lägerområden, aktivitets- och temparker och lekplatser som hör till bostadsaktiebolag. Rökförbudet omfattar traditionella tobaksprodukter, elektroniska cigaretter, örtprodukter för rökning samt användning av rökfria tobaks- och nikotinprodukter. ■



← Rökförbudet omfattar bl.a. kommunala lekplatser.

← Tupakointikielto koskee muun muassa kunnallisia leikkipaikkoja.

Tupakointikielto leikkipaikoilla

Tupakointikielto perustuu tupakkalakiin ja on voimassa ympäri vuoden yleisillä ulkoleikkipaikoilla sekä muilla leikkipaikoilla, jotka kooltaan, toiminnaltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavat niitä. Kielto koskee muun muassa kunnallisia leikkipaikkoja, mutta se voi koskea myös yksityisiä leikkipaikkoja, kuten leirintä- ja leirialueilla, aktiviteetti- ja teemapuistoissa sekä asunto-osakeyhtiöiden piha-alueilla sijaitsevia leikkipaikkoja.

Tupakointikielto koskee perinteisiä tupakkatuotteita, sähkösavukkeita, poltettavia yrteituotteita sekä savutomien tupakka- ja nikotiinutuotteiden käyttöä. ■

Djurskydd

Vi får allt oftare ställa in oss på perioder med värmebölja under den finska sommaren. Det betyder att även djurhållningen behöver fundera på förändringsbehov som värmeböljor medför.

Miljöhälsan Kallans veterinärer uppmanar alla djurhållare som har djur gående på sommarbete att kritisk granska om sommarbetet uppfyller kraven gällande djurens behov att kunna söka skydd samt vila. Sommartid är det främst tillgång till skugga och skydd mot insekter som är viktigt. Speciellt djur som hålls ute dygnet runt måste ha tillgång till en lämplig viloplat och tillräcklig vila varje dag. Ifall djuren inte hittar skugga eller kommer undan insekter kan det äventyra djurets möjlighet att vila.

Kontrollera även att vattenförsörjningen är tillräcklig så att djuren inte riskerar att bli utan vatten. ■

Eläinsuojelu

Suomen kesiin liittyvät hellejaksot yleistyvät. Tämä edellyttää myös eläintenpidossa kesäaikaan varautumista helteen aiheuttamiin muutostarpeisiin. Ympäristöterveys Kallanin eläinlääkärit kehottavat kaikkia eläintenpitäjiä, joilla on eläimiä kesälaitumella, arvioimaan kriittisesti täyttääkö laidun eläinten tarpeet suojaautua ja levätä. Kesäaikaan erityisen tärkeää on riittävä varjo sekä suoja hyönteisiltä. Erityisesti ympärivuorokautisesti ulkona pidettävillä eläimillä on oltava käytössään sopiva lepopaikka ja mahdollisuus riittävään päivittäiseen lepoon. Jos eläimet eivät löydä varjoa tai pääse suojaan hyönteisiltä, niiden lepo voi vaarantua. Lisäksi on varmistettava, että veden saanti on riittävä, jotta eläimet eivät missään tilanteessa jää ilman vettä. ■



Sportfiskarna lockar nya metare med Essenappet

TEXT & FOTO
Malin
Henricson

Esse ås sportfiskare värnar om fiskevattnen i Pedersöre och jobbar aktivt för att få barn och unga att upptäcka fisket som hobby. Ett lockbete är metetävlingen Essenappet, som för varje år samlar allt fler deltagare.

DET ÄR EN vindstilla, solig sommarkväll när Esse ås sportfiskare samlas vid Nasa i Ytteresse för en deltävling i metecupen. Kvällens startfält består av sex erfarna metare som ska försöka locka fiskarna upp ur ån. Ordförande Rune Mård pekar ut gränserna för tävlingsområdet. Sedan är det fritt fram att meta fram till klockan 20.30.

– Den som har störst totalvikt fisk vinner, säger han.

Fiskarna grabbar tag i sin utrustning och söker en plats att meta. Stämningen är avslappnad.

– Jag tar det inte så allvarligt, det är roligast att komma sig ut och prata, säger Jens-Ole Hedman.

Roger Eriksson, som står med gräs upp till stövelskaften, drar upp en abborre. Inte heller han är speciellt tävlingsinriktad.

– Här får man glömma allt, att meta är som meditation, säger han.

Karita Mård får bäst fart på fiskarna ikväll. Både abborre och braxen nappar på kroken. Tillsammans med sin man Rune hör hon till föreningens mest aktiva medlemmar som del-

tar i olika tävlingar runtom i regionen. Men de engagerar sig också för att nya generationer ska hitta fisket.

Rune är initiativtagare till *Essenappet*, en metetävling för barn upp till 16 år. Evenemanget ordnas vid danspaviljongen i Lappfors i början av sommarlovet, i samarbete med Lappfors uf. Utvecklingskurvan är brant positiv: deltagarna har ökat från 24 stycken (år 2023) till hela 92 sommaren 2025.

– Vår målsättning är att få ut ungdomar. Det motiverar om det finns priser, säger Rune.

Alla som deltar bjuds på en gris, lemonad och grillkorv. Föreningen lånar också ut metspön och fixar mask åt dem som behöver. Tröskeln ska vara låg.

– Om ens en av deltagarna fortsätter meta är det bra. Alla blir äldre, vi fiskare tar slut, säger Karita.

Essenappet är ett betydande arrangemang för en liten förening. Det möjliggörs tack vare sponsorer och ett litet kommunalt föreningsbidrag.

– Vi lägger alla pengar på ungdomarna, säger Rune.

← Karita Mård är en skicklig metare och har fått en braxen på kroken. I bakgrunden står Rune Mård.

← Karita Mård on taitava onkija, jonka koukkuun on tarttunut lahna. Taustalla seisoo Rune Mård.

Föreningens vice ordförande Marja-Leena Hyytinen lyfter fram naturupplevelsen som fisket ger.

– Det finns så många, fina fiskeplatser i Esse å och sjöarna. Det förstod jag inte förrän jag började meta, säger hon.

Metet är dessutom ett sätt för sportfiskarna att värna om Esse å. Genom att meta bort mört och braxen hålls vattnet rent och konkurrensen om födan minskar.

Med tiden lär man sig också att ”läsa” vattnet och hitta platser där det lönar sig att meta. I Esse å finns många fina fiskeställen, speciellt från Pössforsen och uppströms.

– Här vid Nasa har vi inte haft metecupen förr, säger Rune.

Metarna lägger inte bara mask på kroken. I deras väskor finns också annat bete – som majs-korn.

– Man får sällan abborre med majs, bara vitfisk. Jag brukar få braxen med majs-korn, säger Roger Eriksson.

När tävlingen avslutas står det klart att Karita Mård är vinnare med en fångst på 3 192 gram. Roger Eriksson tar andraplatsen med 1 604 gram och Rune Mård blir tredje med 1 248 gram.

En ny metecup väntar i sommar. Den som är intresserad av att delta, ska hålla utkik efter Esse ås sportfiskare i föreningsspalten i ÖT.

Mer information om sommars Essenappet finns i evenemangskalendern i detta blad. ■

ESSE ÅS SPORTFISKARE ordnar också Sportlovspimpel på Sexsjön i samarbete med andra aktörer. I år deltog 174 barn och unga i evenemanget 28.2.



TEKSTI & KUVAT

Malin
Henricson

↓ Metetävlingen Essenappet ökar i popularitet. I fjol deltog 92 barn och unga i evenemanget i Lappfors.

↓ Essenappet-onkikilpailun suosio kasvaa. Viime vuonna Lappforsissa järjestettyyn tapahtumaan osallistui 92 lasta ja nuorta.

Urheilukalastajat houkuttelevat uusia onkijoita Essenappetin avulla

Esse ås sportfiskare -yhdistys huolehtii Pedersören kalavesistä sekä työskentelee aktiivisesti saadakseen lapset ja nuoret löytämään kalastusharrastuksen. Yksi houkutin on Essenappet-onkikilpailu, joka kerää vuosi vuodelta yhä enemmän osallistujia.

ON TYNYN JA aurinkoinen kesäilta, kun Esse ås sportfiskare -yhdistyksen kalastajat kokoontuvat Ala-Ähtävän Nasaan onkitapahtuman osakilpailua varten. Illan kisaajina ovat kuusi kokenutta onkijaa, jotka yrittävät houkutellessa kaloja nousemaan joesta. Puheenjohtaja Rune Mård osoittaa kilpailualueen rajat. Sen jälkeen kisaajat saavat onkia vapaasti klo 20.30 asti.

– Voittajat on se, jonka kalasaalis saavuttaa suurimman kokonaispainon, Rune kertoo.

Kalastajat tarttuvat välineisiinsä ja etsivät onkipaikan. Tunnelma on rento.

– En ota tätä kovin vakavasti, mukavinta on päästä ulos juttelemaan, sanoo Jens-Ole Hedman.

Roger Eriksson, joka seisoo ruuhkossa saappaanvarsia myöten, vetää ylös ahvenen. Hänkään ei ole erityisen kilpailuhenkinen.

– Täällä saa unohtaa kaiken, onkiminen on kuin meditaatiota, hän sanoo.

Karita Mård saa tänä iltana parhaan kalasaaliin. Hänen koukkuunsa tarttuu sekä ahventa että lahnaa. Karita kuuluu yhdessä Rune-miehensä kanssa yhdistyksen aktiivijäseniin, jotka osallistuvat erilaisiin kilpailuihin ympäri seutua. He pyrkivät myös houkuttelemaan nuoria kalastuksen pariin.

Rune Mård teki aloitteen Essenappetista, alle 16-vuotiaille lapsille tarkoitettua onkikilpailusta. Tapahtuma järjestetään Lappforsin tanssilavan vieressä kesäloman alussa yhteistyössä Lappfors UF:n kanssa. Kehityskäyrä on jyrkästi nouseva: osallistujamäärä on kasvanut 24:stä (vuonna 2023) peräti 92:een kesällä 2025.

– Tavoitteenamme on saada nuoret liikkeelle. Palkinnot motivoivat, Rune kertoo.

Kaikille osallistujille tarjotaan munkki, limsa ja grillimakkarat. Yhdistys lainaa myös onkivapoja ja antaa matoja niille, jotka tarvitsevat. Kynnyksen on oltava matala.

– Olemme iloisia, jos edes yksi osallistujista jatkaa onkimista. Me kalastajat vanhemme ja alamme olla uhanalainen laji, Karita toteaa.

Essenappet on pienelle yhdistykselle merkittävä tapahtuma, joka on mahdollinen sponsoreiden ja pienen kunnallisen yhdistysavustuksen ansiosta.

– Panostamme kaikki rahat nuoriin, sanoo Rune.

Yhdistyksen varapuheenjohtaja Marja-Leena Hyytinen nostaa esiin kalastuksen tarjoaman luontoelämyksen.

– Ähtävänjoella ja järvien rannoilla on niin monia hienoja kalapaikkoja. En ymmärtänyt sitä ennen kuin aloin onkia, hän sanoo.

Onkiminen on lisäksi tapa, jolla urheilukalastajat huolehtivat Ähtävänjoesta: vesi pysyy puhtaana ja kilpailuravinnosta vähenee, kun särkiä ja lahnoja ongitaan pois.

Ajan myötä oppii myös ”lukemaan” vettä ja löytämään paikkoja, joissa onkiminen kannattaa. Ähtävänjoella on monia hienoja kalapaikkoja, erityisesti Pössforsenista ylävirtaan.

– Emme ole aiemmin järjestäneet onkikilpailua täällä Nasassa, sanoo Rune.

Onkijat eivät laita koukkuun pelkkiä matoja, vaan heidän laukuihinsa on muitakin syötettä, kuten maissinjyviä.

– Maissilla ei juuri saa ahventa, pelkästään valkolihasta kalaa. Saan yleensä maissinjyville lahnaa, Roger Eriksson kertoo.

Kilpailun voittajaksi kruunataan Karita Mård 3 192 gramman saaliilla. Roger Eriksson sijoittuu toiseksi 1 604 grammalla ja Rune Mård kolmanneksi 1 248 grammalla.

Tänä kesänä järjestetään taas uusi onkikilpailu. Osallistumisesta kiinnostuneiden kannattaa seurata Esse ås sportfiskare -yhdistystä ÖT:n yhdistyspalstalla.

Lisätietoa kesän Essenappetista löytyy tämän lehden tapahtumakalenterista. ■

ESSE ÅS SPORTFISKARE -yhdistys järjesti myös Sportlovspimpel-hiihtolomapiikkinän Sääksjärvellä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Helmikuun 28. päivänä järjestettyyn tapahtumaan osallistui 174 lasta ja nuorta.



← Kulturhuset Ax ordnar seniorkaffe med olika teman varje månad. Valfärdsområdet ordnar två träffar under ledning av seniorrådgivaren Camilla Passell.

Aktiv gemenskap för över 65-åringar

Pedersöre erbjuder olika aktiviteter för främja de äldres välmående i kommunen. Kulturklubben och gympagrupperna fortsätter, och nya deltagare är välkomna. Mera info om Aktiv gemenskap och nyttiga länkar hittar du på www.pedersore.fi/seniorer/.

KULTURHUSET AX ORDNAR seniorkaffe med olika teman varje månad. Alla är välkomna men vi riktar oss speciellt till personer över 65 år. Träffen inleds med ett tema (ca 45–60 min) och avslutas med kaffe och trevlig samvaro.

Österbottens välfärdsområde (ÖVPH) ordnar också två seniorträffar med välfärdsområdets seniorrådgivare Camilla Passell i Kulturhuset Ax i höst. Kommunens motionsråd-

givare Julia Byggmästar deltar. Det är möjligt att mäta greppstyrka, blodsocker och blodtryck under dessa tillfällen.

Det behövs ingen anmälan. Kaffe och dopp kostar tre euro. Hjärtligt välkommen med!

HÖSTENS DATUM:

— **19.8 kl. 13: Höstnytt och kurs-tips.** MI berättar hur du anmäler dig via webben. Om vädret tillåter tar vi en kort guidad promenad i Bennäs.

— **2.9 kl. 13: Seniorkaffe med ÖVPH:** Till dig som är nybliven pensionär. Vi diskuterar hälsofrågor och den nya livssituationen. Tillsammans med andra i samma livsskede kan vi diskutera och utbyta erfarenheter. Vi diskuterar även kring engvarlden,

hälsan och vad seniorrådgivningen kan hjälpa till med.

— **16.9 kl. 13: Hörseln.** Pehr Löv från Jakobstadsnejdens hörsselförening berättar om vikten av att sköta om sin hörsel.

— **14.10 kl. 13 Seniorkaffe med ÖVPH:** Vi diskuterar hälsofrågor med fokus på att förebygga fallolyckor. Vi talar också om egenvård och vad seniorrådgivningen kan hjälpa till med.

— **11.11 Ålderism:** Kl. 14 Kaffe och dopp. Kl.15 föreläsning av Fredrik Snellman: Vad är ålderism och vad har den för konsekvenser för oss människor i vardagen? Obs, anmäl deltagande till MI (ingen avgift).

— **9.12 kl. 13 Seniorkaffe med julmys.** ■

Aktiivinen yhteisö yli 65-vuotiaille

Pedersöre tarjoaa erilaisia aktiviteetteja kunnan ikäihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kulttuurikerho ja liikuntaryhmät jatkavat toimintaansa, ja uudet osallistujat ovat tervetulleita. Lisätietoja Aktiivinen yhteisö -toiminnasta ja hyödyllisiä linkkejä löydät osoitteesta www.pedersore.fi/ikaihmiset/. ■

Tule keskustelemaan kunnan senioritoiminnasta

Keskiviikkona 2.9.2026 klo 10–11.30 Kulturhuset Ax tarjoaa kahvia ja kahvileipää MI-pisteellä Edsevön koulussa. Kokoonnumme viettämään aikaa yhdessä ja pohtimaan, millainen toiminta kiinnostaisi päivisin vapaana olevia senioreita.

Tule mukaan aamukahville esittämään toiveita. Tilaisuus on suomenkielinen, mutta kaikki ovat tervetulleita. ■



Spela minigolf i Bennäs

Minigolfbanan Axputt i Bennäs invigdes förra sommaren och blev snabbt populär. Det spelades flitigt under hela sommaren och ända in på hösten.

Även denna sommar är det möjligt att spela minigolf och utrustning kan lånas med bibliotekskort från biblioteket i Bennäs under bibliotekets öppethållningstider.

När biblioteket är stängt på kvällar och helger, kan man istället hyra utrustning från Loffens som hittas intill minigolfbanan på adressen Mjölvägen 7. Hyran är 2 €/person och barn under 10 år spelar gratis. Vid gruppbokningar, kontakta Carina Rönnlund 041 4522 232.

BIBLIOTEKETS ÖPPETTIDER I JUNI, JULI OCH AUGUSTI:

- måndag och onsdag kl. 12–19
- tisdag, torsdag och fredag kl. 10–15

UTHYRNING VIA LOFFENS I JUNI, JULI OCH AUGUSTI

- tisdag och torsdag kl. 15–20
- fredag-söndag kl. 15–20

Pelaa minigolfia Pännäisissä

Pännäisten Axputt-minigolfkenttä avattiin viime kesänä ja siitä tuli nopeasti suosittu. Radalla pelattiin ahkerasti koko kesän ja pitkälle syksyyn.

Minigolfia pääsee pelaamaan tänäkin kesänä, ja välineet voi lainata kirjastokortilla Pännäisten kirjastosta aukioloaikoina.

Kun kirjasto on suljettu iltaisin ja viikonloppuisin, välineet voi vuokrata viereisestä Loffens-talosta osoitteessa Jauhodie 7. Vuokra on 2 €/henkilö, alle 10-vuotiaat pelaavat ilmaiseksi. Ryhmävarauksissa ota yhteyttä Carina Rönnlundiin, puh. 041 4522 232.

KIRJASTON AUKIOLOAJAT KESÄ-ELOKUUSSA:

- maanantaisin ja keskiviikkoisin klo. 12–19
- tiistai, torstai ja perjantai klo. 10–15

LOFFENSIN VUOKRAUSAJAT KESÄ-ELOKUUSSA:

- tiistai, torstai ja perjantai klo 15–20
- lauantai–sunnuntai klo 15–20

Träna minnet med hjälp av spel

INOM SENIORPROJEKTET Aktiv gemenskap har seniorer kunnat delta i "Utmana minnet med Katarina" där det bjudits på minnesfrämjande aktiviteter som t.ex. spel och olika ramsor. Risken för kognitiv svikt och demens ökar ju äldre vi blir, men det fantastiska med våra hjärnor är att de är formbara och kan tränas för att stärka vårt minne oavsett ålder.

På biblioteket har man nu satt ihop spelpåsar med olika spel samt olika knep och knåp som tränar minnet. Spelpåsarna kan lånas från biblioteket i Bennäs eller beställas till de andra enheterna i kommunen. Lånetiden är en månad och enkla instruktioner ingår.

Vill din seniorgrupp låna en spelpåse, så kontakta biblioteket. Vid behov kan Katarina komma på besök till er grupp och ge en introduktion till de olika spelena så att ni enkelt kommer igång. "Utmana minnet med Katarina" fortsätter på hösten, så håll utkik på kommunens webbsida www.pedersore.fi/aktiv-gemenskap där uppdateras information om aktuella datum och platser. ■

↓ Spelpåsarna kan lånas från biblioteket i Bennäs eller beställas till de andra enheterna i kommunen.

↓ Pelipusseja voi lainata Pännäisten kirjastosta tai tilata kunnan muihin yksiköihin.



Harjoita muistia pelien avulla

SENIOREILLE ON JÄRJESTETTY Aktiivinen yhteisö -seniorihankkeen puitteissa "Utmana minnet med Katarina" -toimintaa (suom. Haasta muistia Katarinan kanssa), jossa on tarjottu muistia tukevia aktiviteetteja, kuten pelejä ja erilaisia loruja. Kognitiivisen heikentymisen ja demensian riski kasvaa iän myötä, mutta aivojemme hienous piilee siinä, että ne ovat muovautuvia ja niitä voidaan harjoittaa muistin vahvistamiseksi iästä riippumatta.

Kirjastoon on nyt koottu pelipusseja, joissa on erilaisia muistia harjoittavia pelejä ja aivopähkinöitä. Pelipusseja voi lainata Pännäisten kirjastosta tai tilata

kunnan muihin yksiköihin. Laina-aika on yksi kuukausi ja mukana seuraa yksinkertaiset ohjeet.

Ota yhteyttä kirjastoon, jos senioriryhmäsi haluaa lainata pelipussin. Katarina voi tarvittaessa tulla vierailulle ryhmäsi luokse ja esitellä eri pelit, jotta pääsette helposti alkuun. "Utmana minnet med Katarina" -toiminta jatkuu syksyyn, joten ajankohtaiset päivämäärät ja paikat kannattaa tarkistaa kunnan verkkosivuilta osoitteessa www.pedersore.fi/aktiv-gemenskap. ■



Gamla verkstadens fönster återfår sin glans

TEXT & FOTO
Malin
Henricson

Tidigare Holmviks verkstad i Bennäs är ett viktigt landmärke som behöver underhållas för att undvika förfall. I år renoveras fasaden. Det är ett grannliga arbete, eftersom byggnaden är skyddad.

RENOVERINGEN GÄLLER FRÄMST verkstadens ca 200 fönsterbågar, som ska repareras, restaureras och i vissa fall delvis förnyas. Arbetet kräver tid, tålamod och yrkeskunskap samt en dialog med Museiverket, som har noggranna anvisningar för hur man går till väga.

– Vi strävar efter att bevara så mycket som möjligt. Men det som är ruttet måste förnyas, konstaterar kommunens fastighetschef Peter Sundqvist.

Han och planerings- och byggherreingenjören Johannes Kackur har

förberett renoveringen i samarbete med en lokal planerare. Det praktiska arbetet utförs av Anders Björk, som vanligen jobbar som serviceman för Pedersöre vatten. Han har gedigen rutin av uppgifter som motsvarar det aktuella uppdraget.

– Jag har jobbat som snickare åt kommunen i 25 år, säger Björk.

Renoveringen inleddes i februari och Björk räknar med att vara syselsatt året ut. Kommunen har ställt gamla Bennäs skola till förfogande, vilket ger goda förutsättningar för

← Snickaren Anders Björk ägnar mycket tid åt att kitta runt varje fönsterruta. Han använder en kittkniv för att åstadkomma ett snyggt resultat.

← Puuseppä Anders Björkiltä kuluu paljon aikaa jokaisen ikkunaruuun kittaamiseen. Hän käyttää kittiveistä siistin lopputuloksen aikaansaamiseksi.

arbetet. Björk kan sprida ut arbetsmomenten i olika rum: han snickrar i ett klassrum och målar och kittar i ett annat. I skolköket mjukar han upp gammalt kitt med infravärme.

– Värmebehandlingen gör det enklare att skrapa loss kittet, säger Björk.

I planeringsskedet har varje fönsterbåge dokumenterats och märkts med en kod, så att den hittar tillbaka till sin rätta plats efter restaureringen. Bågarnas kondition varierar. Innerfönstren är vanligen i bättre skick än ytterbågarna som varit utsatta för väder och vind.

– Vi har en hel mapp full med papper där Anders skriver ner vad han gjort, för varje fönster, säger Sundqvist.

Gammal målarfärg skrapas bort, och sedan behandlas träet med kallpressad, rå linolja och målas med linoljefärg. Ruttna eller skadade trädelar ersätts med tätvuxen kärnfuru från Lappfors. Björk uppskattar att 15 procent av träet i bågarna måste förnyas.

– Det kommer att vara en utmaning, säger Björk.

Glasrutorna förnyas enbart om de är trasiga eller går sönder under arbetets gång.

Processen är långsam eftersom det krävs torktid mellan vissa arbetsmoment. Speciellt kittningen är tidsdryg.

– Det tar tre timmar att kitta ett sexdelat fönster. Om jag desstom ska skära till nytt glas hinner jag med 1,5 fönster per dag, säger Björk.

Kittet ska dessutom torka i två veckor innan fönsterbågarna kan målas.

– Därför måste jag ha flera fönster på gång samtidigt och variera arbetsmomenten, så det inte blir för enformigt, säger Björk.

Fasadrenoveringen har en budget på 100 000 euro. Förutom att fönster och dörrar renoveras, ska pengarna också räcka till att renovera trädelen av verkstaden.

– I höst ska vi fundera på vad som måste göras så den kan bibehållas, säger Peter Sundqvist.

Det krävs ytterligare utredningar och en plan för fastighetens framtida användning innan det blir aktuellt med en större renovering. ■

Vanhan verstaan ikkunat saavat uuden loiston

TEKSTI & KUVAT

Malin
Henricson

F d Holmviks verkstad

- August och Arne Holmvik startade en bilverkstad i Bennäs 1.5.1930.
- Den första verkstaden byggdes i trä. 1933 uppfördes en verkstad med tegelstomme intill. Den nuvarande större tegelbyggnaden byggdes 1947–1948. Både den äldre tegelverkstaden och träbyggnaden integrerades i helheten.
- Åren 1935–36 lät racerföraren Helge Hallman bygga en tävlingsbil i verkstaden. Hallman tävlade framgångsrikt med bilen och vann bl a 4 GP-lopp.
- Pedersöre kommun köpte fastigheten i början på 1970-talet och använde den som verkstad, snickeri och bilhall. Numera används byggnaden främst som lager.
- Verkstaden är skyddad enligt byggnadsskyddslagen sedan 2009. Skyddet omfattar verkstadsbyggnaderna i trä och tegel, samt väggar, fönster, dörrar, takkonstruktioner och den anspråkslösa karaktären.

↓ Så länge fönsterbågarna renoveras är gluggarna täckta med skivor. Bakom fastighetschefen Peter Sundqvist skymtar den äldsta trädelen av verkstaden.

↓ Aukot on peitetty levyillä ikkunapuitteiden kunnostuksen ajan. Kiinteistöpäällikkö Peter Sundqvistin takana hämmöttää verstaan vanhin puuosa.

Holmvikin vanha verstaas Pännäisissä on tärkeä maamerkki, jota on huollettava rappautumisen estämiseksi. Tänä vuonna remontoidaan julkisivu. Kyseessä on vaativa työ, sillä rakennus on suojeltu.

REMONTTI PAINOTTUU PÄÄASIASSA verstaan noin 200 ikkunanpuitteeseen, jotka korjataan, restauroidaan ja tietyissä tapauksissa osittain uusitaan. Työ vaatii aikaa, kärsivällisyyttä ja ammattitaitoa sekä vuoropuhelua Museoviraston kanssa, jolla on tarkat ohjeet työn toteuttamisesta.

– Pyrimme säilyttämään mahdollisimman paljon vanhaa. Lahonneet osat täytyy kuitenkin uusia, toteaa kunnan kiinteistöpäällikkö Peter Sundqvist.

Sundqvist ja suunnittelu- ja rakennuttajainsinööri Johannes Kackur ovat valmistelleet remonttia yhteistyössä paikallisen suunnittelijan kanssa. Käytännön työstä vastaa Anders Björk, joka tavallisesti työskentelee Pedersöre Vattenin huoltomiehenä. Hänellä on vankka kokemus vastaavanlaisista tehtävistä.

– Olen tehnyt kunnalle puusepäntöitä 25 vuotta, Björk kertoo.

Remontti alkoi helmikuussa, ja Björk arvelee töiden kestävän vuoden loppuun asti. Kunta on antanut Björkille entisen Bennäs skolan käyttöön, mikä luo hyvät edellytykset työn tekemiselle, sillä Björk voi jakaa työvaiheet eri huoneisiin: hän veistää yhdessä luokahuoneessa, maalaa ja kittaa toisessa sekä pehmentää vanhaa kittiä infrapunalämmöllä koulun keittiössä.

– Lämpökäsittely helpottaa kitin rirottamista, Björk sanoo.

Jokainen ikkunanpuitte on suunnitteluvaiheessa dokumentoitu ja merkitty koodilla, jotta se löytyä takaisin oikealle paikalleen restauroinnin jälkeen. Puitteet ovat vaihtelevassa kunnossa. Sisäpuitteet ovat yleensä paremmassa

kunnossa kuin ulkopuitteet, jotka ovat olleet sään armoilla.

– Meillä on kokonainen kansio papereja, joihin Anders kirjaa mitä hän on tehnyt jokaisen ikkunan kohdalla, Sundqvist sanoo.

Vanha maalikerros kaavitaan pois, minkä jälkeen puu käsitellään kylmäpuuristetulla, raa'alla pellavaöljyllä ja maalataan pellavaöljymaalilla. Lahonneet ja vaurioituneet puuosat korvataan tiheäyisellä ydinmännnyllä Lappforsista. Björk arvioi, että 15 prosenttia puitteiden puuosista täytyy uusia.

– Se tulee olemaan haaste, hän toteaa.

Ikkunaruudut uusitaan vain, jos ne ovat rikki tai rikkoutuvat työn aikana.

Prosessi on hidas, koska tiettyjen työvaiheiden välillä tarvitaan kuivumisai-kaa. Etenkin kittaus vie paljon aikaa.

– Kuusiosaisen ikkunan kittamiseen kuluu kolme tuntia. Jos lisäksi täytyy leikata uutta lasia, ehdin tehdä 1,5 ikkunaa päivässä, Björk sanoo.

Kitin täytyy myös kuivua kaksi viikkoa ennen kuin ikkunanpuitteet voidaan maalata.

– Siksi minulla täytyy olla useita ikkunoita työn alla samanaikaisesti ja vaihdella työvaiheita, jotta työ ei kävisi liian yksipuoliseksi, Björk sanoo.

Julkisivuremontilla on 100 000 euron budjetti. Sen lisäksi, että ikkunat ja ovet kunnostetaan, rahojen on myös riitettävä verstaan puuosan remontointiin.

– Meidän täytyy syksyllä miettiä, mitä on tehtävä, jotta se voidaan säilyttää, Sundqvist sanoo.

Kiinteistön tulevasta käytöstä tarvitaan lisäselvityksiä ja suunnitelma ennen laajempaa remonttia. ■

Holmvikin vanha verstaas

- August ja Arne Holmvik avasivat Pännäisiin autokorjaamon 1.5.1930.
- Ensimmäinen verstaas rakennettiin puusta. Sen viereen pystytettiin tiilirunkoinen verstaas vuonna 1933. Nykyinen suurempi tiilirakennus rakennettiin 1947–1948. Sekä vanhempi tiiliverstaas että puurakennus integroitiin kokonaisuuteen.
- Kilpa-ajaja Helge Hallman rakennutti verstaalla kilpa-auton vuosina

1935–36. Hallman kilpaili autolla menestyksekkäästi ja voitti muun muassa neljä GP-kisaa.

- Pedersören kunta osti kiinteistön 1970-luvun alussa ja käytti sitä verstaana, puusepänerstaana ja autohallina. Nykyään rakennusta käytetään pääasiassa varastona.

- Verstaas on ollut suojeltuna rakennussuojelulain nojalla vuodesta 2009 lähtien. Suojelu kattaa puu- ja tiilirakenteiset verstaasrakennukset sekä seinät, ikkunat, ovet, kattorakenteet ja vaatimattoman luonteen.



Thylin har satt kursdeltagaren i centrum

TEXT & FOTO
Malin Henricson

MI:s textillärare Marie-Louise Thylin har sporrat otaliga kursdeltagare att höja ribban, våga testa nya saker och utvecklas i sitt hantverk. Nu går hon i pension och får mer tid för eget skapande.

LÄNGST IN I vävsalen i Katternö byagård hittar vi henne, sittandes på golvet under en vävstol tillsammans med kursdeltagaren Lilian Levlin. De knyter upp tramporna i vävstol där Levlin ska väva en pläd. Marie-Louise Thylin pekar och instruerar och använder hela kroppen när hon undervisar.

– Nu stiger två trådar, och två trådar sjunker, konstaterar Thylin innan hon krånglar sig ur vävstolen.

Kursen är en av de kreativa kurser som Thylin hållit denna vår som är hennes sista termin som textillärare i Pedersöre MI. Efter 8 år, 16 terminer och 5 200 undervisningstimmar går hon i pension den 31 augusti.

Deltagarna i Katternö byagård öser lovord över henne.

– Hon är kunnig, inspirerande och kan hur mycket som helst, lyder omdömet.

Thylin är i grunden ateljésömmer-ska och har klätt flera gäster på presidentens självständighetsbal. Hon utbildade sig vid hemslöjds-läroinstitutet i Åbo, vidareutbildade sig till kläddesigner i Norrköping och arbetade länge inom design innan hon läste till yrkeslärare i Vasa. Innan hon kom till Pedersöre MI hade hon motsvarande jobb i Vörå.

– Jag tycker egentligen att hemslöjd är mer intressant än mode. Jag brinner för gamla hantverkstekniker som vävning och broderier. Och de senaste åren har intresset för stickning och virkning vuxit, det finns så många tekniker, säger Thylin.

Allra mest brinner hon för kursdeltagarna.

– Det bästa är att se någon höja ribban, våga prova något nytt och lyckas med det, säger hon.

MI:s kreativa kurser är krävande för läraren, eftersom de bygger på individuell undervisning i grupp. Kursen i Katternö har 13 deltagare, som alla pysslar med sitt: väver, stickar, broderar eller virkar. Thylin handleder alla, förklarar tekniker, tolkar mönster och löser praktiska problem.

– Men deltagarna är också duktiga på att hjälpa varandra.

Många återkommer år efter år, och då gäller det att hitta nya utmaningar.

– MI har förmånen att finnas i samma hus som biblioteket och de ser till att det finns nya böcker med inspiration, säger Thylin.

Under sitt sista arbetsår har hon startat en nybörjarkurs i vävning i den nya MI-punkten i Edsevö och hållit handarbetsakuten öppen för dem som behövt hjälp med halvfärdiga projekt eller dyligt.

— Jag tycker egentligen att hemslöjd är mer intressant än mode. Jag brinner för gamla hantverkstekniker som vävning och broderier.

MARIE-LOUISE THYLIN

Thylin har sett många trender komma och gå, och konstaterar att sömnad just nu är på uppgång i Norden. Återanvändning är också popu-



lärt, men det är inget nytt tänk för Thylins äldre kursdeltagare – de har alltid lappat och lagat. Bland yngre börjar intresset växa, även om det ännu inte resulterat i kurser.

– Jag hoppas det ska bli populärt. I sociala medier ser man hela tiden hur folk syr om sina kläder, säger Thylin.

Hon betonar vikten av material-kännedom och berättar gärna om fördelar och nackdelar med olika material.

Som textillärare har hennes eget hantverk gått på sparlåga. Det ska det förhoppningsvis bli ändring på när hon blir pensionär.

– Att skapa fordrar ett inre lugn. Jag ser fram emot att få göra sånt jag själv vill.

Hon tycker om att fläta i olika tekniker, som papper, tyg, läder och textil. Vävning upplever hon som terapeutiskt, när flytet infinner sig.

– När man väver jobbar handen, fötterna och hjärnan. Det kommer jag att hålla på med så länge jag vill och orkar. Grunden för textilier är ju hur trådar korsar varandra, säger Thylin.

Hon kan också tänka sig att själva delta i praktiska kurser.

– Som lärare vill jag hela tiden lära mig något nytt och studera hur andra lär ut saker, säger hon. ■

↑ Pedersöre MI:s textillärare Marie-Louise Thylin gillar att sporra kursdeltagare att höja ribban. Men hon går också ner på golvet och visar handgripligen hur saker ska göras – t ex hur man binder upp trampor i en vävstol.

↑ Pedersören kansalaisopiston tekstiiliohjaaja Marie-Louise Thylin kannustaa mielellään kurssilaisiaan nostamaan rimaa, mutta hän myös laskeutuu lattialle ja näyttää käytännössä, miten asiat tehdään – esimerkiksi miten polkuset sidotaan kangaspuihin.

Thylin on asettanut kurssilaiset keskiöön

Kansalaisopiston tekstiiliohjaaja Marie-Louise Thylin on kannustanut lukemattomia kurssilaisia nostamaan rimaa, kokeilemaan rohkeasti uusia asioita ja kehittymään käsityötaidoissaan. Nyt hän jää eläkkeelle ja saa enemmän aikaa omalle luomistyölleen.

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

LÖYDÄMME MARIE-LOUISE THYLININ Katternön kylätilan kudontasalin perältä istumassa lattialla kangaspuiden alla yhdessä kurssilaisen, Lilian Levlinin kanssa. He sitovat polkusia kangaspuihin, joilla Levlin aikoo kutoa viltin. Thylin osoittaa ja neuvoa sekä käyttää koko kehoaan opettaessaan.

– Nyt kaksi lankaa nousee ja kaksi laskee, selittää Thylin ennen kuin hän kiemurtelee ulos kangaspuista.

Kurssi on yksi niistä luovista kursseista, joita Thylin on pitänyt tänä keväänä. Tämä on hänen viimeinen luku kautensa Pedersören kansalaisopiston tekstiiliohjaajana, sillä hän jää eläkkeelle 31. elokuuta kahdeksan vuoden, 16 lukukauden ja 5 200 opetustunnin jälkeen.

Katternön kylätilan kurssilaiset ylistävät Thyliniä.

– Hän on taitava, innostava ja osaa vaikka mitä, kuuluu arvio.

Thylin on taustaltaan ateljeeompelija, joka on vaatettanut useita vieraita presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolle. Hän kouluttautui Åbo Hemslöjds-läraryhtymässä, täydensi koulutustaan vaatesuunnittelijaksi Norrköpingissä ja työskenteli pitkään suunnittelun parissa ennen kuin opiskeli ammatinopettajaksi Vaasassa. Thylinillä oli vastaava työ Vöyrillä ennen kuin hän siirtyi Pedersören kansalaisopistoon.

– Pidän kotiteollisuutta oikeastaan kiinnostavampana kuin muotia. Suhdautun intohimoisesti vanhoihin käsityötekniikoihin, kuten kudontaan ja brodeeraukseen. Ja viime vuosina kiinnostus neulontaan ja virkkaukseen on kasvanut, sillä niissä on niin paljon tekniikoita, kertoo Thylin.

Kaikkein eniten hän nauttii kurssilaisten kanssa työskentelystä.

– Parasta on nähdä jonkun nostavan rimaa, kokeilevan rohkeasti jotain uutta ja onnistuvan siinä, hän sanoo.

Kansalaisopiston luovat kurssit ovat opettajalle vaativia, sillä ne perustuvat yksilölliseen opetukseen ryhmässä. Katternön kurssilla on 13 osallistujaa,

jotka kaikki puuhaavat omien töidensä parissa: kutovat, neulovat, brodeeraavat tai virkkaavat. Thylin ohjaa kaikkia, selittää tekniikoita, tulkitsee kaavoja ja ratkaisee käytännön ongelmia.

– Mutta kurssilaiset ovat myös hyviä auttamaan toisiaan.

Monet palaavat vuodesta toiseen, ja silloin on löydettävä uusia haasteita.

– Kansalaisopiston etuna on se, että sijaitsemme samassa rakennuksessa kirjaston kanssa, ja kirjastonhoitajat huolehtivat siitä, että siellä on uusia kirjoja inspiraatioksi, kertoo Thylin.

Thylin on viimeisen työvuotensa aikana käynnistänyt kudonnan alkeiskurssin Edsevön uudessa kansalaisopistopisteessä sekä pitänyt käsityöpäivystyksen avoimena niille, jotka ovat tarvinneet apua keskeneräisten hankkeiden tai vastaavien kanssa.

Thylin on nähnyt monien trendien tulevan ja menevän. Hän toteaa, että ompelu on tällä hetkellä nousussa Pohjoismaissa. Uudelleenkäyttökin on suosittua, mutta se ei ole uusi ajattelutapa Thylinin vanhemmille kurssilaisille – he ovat aina paikanneet ja korjailleet. Nuorempien keskuudessa kiinnostus alkaa kasvaa, vaikka se ei ole vielä johtanut kursseihin.

– Toivon, että siitä tulee suosittua. Sosiaalisessa mediassa näkee jatkuvasti, kuinka ihmiset muokkaavat vaatteitaan, Thylin kertoo.

Thylin korostaa materiaalitunteuksen tärkeyttä sekä kertoo mielellään eri materiaalien eduista ja haitoista.

Tekstiiliohjaajana hänen omat käsityöhankkeensa ovat jääneet taka-alalle. Se toivottavasti muuttuu hänen jäädessään eläkkeelle.

– Luominen vaatii sisäistä rauhaa. Odotan innolla, että saan tehdä selaista, mitä itse haluan.

Thylin punoo mielellään eri tekniikoilla, kuten paperilla, kankaalla, nahalla ja tekstiileillä. Hän kokee kudonnan terapeuttiseksi saadessaan uppoutua siihen.

– Kädet, jalat ja aivot työskentelevät kutomisessa. Aion harrastaa sitä niin kauan kuin haluan ja jaksan. Tekstiilien perustanahan on se, miten langat risteävät toistensa kanssa, Thylin selittää.

Hän voi myös kuvitella osallistuvansa itse käytännön kurssseille.

– Opettajana haluan jatkuvasti oppia jotain uutta ja tutkia, miten muut opettavat asioita, hän sanoo. ■

Medborgarinstitutet
Kansalaisopisto



Sommar i Pedersöre MI

SOMMARZUMBA I FORSBY. Häng med på sommarzumba i Forsby på toppen (danspaviljongen) måndagar kl. 19.30–20.30, 1–29.6. Kursledare är Camilla Johansson. Kursen passar både nybörjare och dig som zumbat tidigare.

ROBOTWORKSHOPS, 10 år och uppåt. Grundkurs i robotprogrammering med LEGO Mindstorms måndag–tisdag 8–9.6 kl. 10–15. Lärare Jonny Björkström, platsen är MI-punkten i Edsevö.

FORTSÄTTNINGSKURS I ROBOTPROGRAMMERING onsdag–torsdag 10–11.6 kl. 10–15 på samma plats, med samma lärare. För dig som gått grundkursen och vill lära dig mer.

RUSKAVANDRING I LEMMENJOKI. Upplev legendariska Lemmenjoki nationalpark i Lappland med gammal urskog och kalfjäll i bästa ruskatid söndag–lördag 13–19.9. Infotillfälle för de anmälda hålls måndag 3.8 kl. 18.30 i Kulturhuset AX. Lemmenjoki är Finlands största nationalpark och en av Europas största vildmarker. Vi besöker bland annat Ravadasköngäs vattenfall och bekantar oss med hur guld har grävts fram under många årtionden. Vi vandrar ca 70 km under 6 dagar. Dagsetapperna är 6–16 km. Vi övernattar i tält. Ledare är Johan Byggmästar. Läs mer på mi.pedersore.fi.

Anmälan till kurserna och vandrigen via webben på mi.pedersore.fi eller tel. 06-7850 275 eller 06-7850 274.

Höstens nya MI-kurser

Programhäftet med höstens nya kurser och föreläsningar delas till alla hushåll i Pedersöre under vecka 33. Det kan också hämtas från biblioteken i nejden. Kurserna publiceras på hemsidan mi.pedersore.fi den 1 augusti. Anmälan öppnar tisdagen den 18 augusti kl. 8.00.

Kansalaisopiston kurssiohjelma

Kurssiohjelma jaetaan kaikkiin Pedersören kotitalouksiin viikolla 33. Sen voi myös hakea seudun kirjastoista. Koko syyskauden kurssitarjontamme löytyy osoitteesta mi.pedersore.fi 1.8 alkaen.

Plock bland höstens föreläsningar och evenemang:

BEHÅLL ENERGIN I HÖST, föreläsning med mentala tränaren Caroline Lillmåns torsdag 24.9.

HUR MAN RÄDDAR ETT ÖDEHUS, föreläsning med byggnadsvårdaren Robert Danielsson från Sverige, torsdag 1.10.

HUR SYNEN PÅVERKAS AV ÅLDER OCH SJUKDOM, med Peter Koskinen, rådgivare vid Synförbundet samt Bengt Ahlvik, erfarenhetstalare, torsdag 8.10.

SJÄLVMEDKÄNSLA – EN GRUNDSTEN FÖR ORK OCH VÄLMÅENDE, föreläsning med arbetshälsovårdspyskologen Ronnie Grandell, tisdag 27.10.

SKAPANDE LÖRDAG 7.11, gratis evenemang med många olika aktiviteter för alla barnfamiljer.

VAD ÄR ÅLDERISM och vad har den för konsekvenser för oss människor i vardagen, föreläsning med docent och universitetslektor Fredrik Snellman, onsdag 11.11.

EN KVÄLL OM LYMFSYSTEMET, med Nina Mustajärvi, torsdag 12.11.

KÄLLKRITIK I EN DIGITAL TIDSÅLDER: hur skiljer jag sant från falskt? Föreläsning med journalisten Annica Lindström, torsdag 19.11.

UPPESITTARKVÄLL, en stämningsfull skaparkväll för vuxna, tisdagen den 24.11.

Många nya
kurser planeras
ännu, så kolla in
kursprogrammet
i höst!

Nya kurser är bland annat:

RENOVERA GAMLA FÖNSTER, med Dan Tarvos.

GRAFISK DESIGN MED CANVA, med Lotta Sundell.

ARTROSGYMPA med Jaana Grankull.

WINDOWS 11 I PRAKTIKEN, med Johanna Pettersson.

LÅTSKRIVNING med Josefin Sirén.

AMIGURUMIVIRKNING med Veronica Lönnqvist.

MÅLA INTUITIVT TILL LEVANDE CELLOMUSIK, med Nathalie Aurén Roslund och Anu Reetta Lönnqvist.

BEKANTA DIG MED RAVELRY, med Veronica Lönnqvist.

MINNESYOGA med Camilla Kuoppala.

Sommartid i biblioteken – Kesäajat kirjastoissa 1.6–31.8

HUVUDBIBLIOTEKET / PÄÄKIRJASTO

Må, On / Ma, Ke 12–19 Ti, To, Fre / Ti, To, Perj. 10–15

KÅLLBY BIBLIOTEK / KOLPIN KIRJASTO

Må / Ma 15–19 On / Ke 10–13

LEPPLAX BIBLIOTEK / LEPLAKSIN KIRJASTO

Må / Ma 10–14 Ti 16–19

PURMO BIBLIOTEK / PURMON KIRJASTO

Må, On / Ma, Ke 11–19

SANDSUND BIBLIOTEK / SANDSUNDIN KIRJASTO

Må / Ma 11–19 Ti 9–16

YTTERESSE BIBLIOTEK / ALA-ÄHTÄVÄN KIRJASTO

Må, To / Ma, To 11–19

ÖVERESSE BIBLIOTEK / YLI-ÄHTÄVÄN KIRJASTO

Må / Ma 9–15 Ti 15–19 To 9–13

OBS! Alla bibliotek förutom huvudbiblioteket i Bennäs är stängda 6.7–31.7.2026. Utökat meröppet i biblioteken i Purmo, Sandsund och Överesse under stängningstiden 6.7–31.7: Öppet alla dagar kl. 8–21.

HUOM! Kaikki kirjastot paitsi pääkirjasto Pännäisissä ovat suljettuja 6.7.–31.7.2026. Purmon, Sandsundin ja Yli-Ähtävän omatoimikirjastojen aukioloajat, kun muut kirjastot ovat suljettuja 6.7.–31.7: Avoinna joka päivänä klo 8–21.

Galleri Bruno – GALLERIA BRUNO

Kommande utställningar – Tulevat näyttelyt

JUNI – Kesäkuu

Brith-Mari Löw
Målningar – Maalauksia

JULI – Heinäkuu

Pia Käätä
Oljemålningar, bronsstatyer –
Öljymaalauksia, pronssiveistoksia

AUGUSTI – Elokuu

Gunilla Björklund
Fotografier – Valokuvia

SEPTEMBER – Syyskuu

Jan Vink
Träskulpturer – Puuveistoksia

OKTOBER – Lokakuu

Niklas Heselius,
Christoffer Hägglund
Fotografier – Valokuvia

NOVEMBER – Marraskuu

Foto Artis
Fotografier – Valokuvia

DECEMBER – Joulukuu

Lina Ede
Fotografier – Valokuvia

2027

JANUARI – Tammikuu

Gurli Rönnqvist
Målningar – Maalauksia

FEBRUARI – Helmikuu

Schütten Carita
Akvareller – Akvarelleja

Öppettider – Aukioloajat

Öppnar kl. 8.00 och stängs då biblioteket stänger /

Avoinna klo 8.00 ja sulkeutuu kun kirjasto sulkee.

Ta del av Nepsy-hyllan på biblioteket

Nu har huvudbiblioteket i Bennäs en Nepsy-hylla med anpassade hjälpmedel för familjer med barn och ungdomar med specialbehov.

TEXT & FOTO
Biblioteket

MAN KAN LÅNA materialet i två veckor för att testa vad som passar, innan man eventuellt skaffar egna hjälpmedel. Det finns material för koncentration, avslappning och inläring, t ex fidget-set, visuella tidsur, sensoriska rör, tyngddyna och sittdyna.



Liknande Nepsy-hyllor eller -hörnor finns redan på andra bibliotek i Finland, och satsningen möjliggjordes genom projektet Interaktiva boksamtal som pågick 2025. Alla bibliotek i Pedersöre har ett fidget-set som pedagoger kan ge elever som behöver stöd vid sagostunder och läsfrämjande aktiviteter.

Under projektet har bibliotekarien Pamela Eklund handlett elever i smågrupper för att stärka deras läslust och stöda läsinläringen. Genom samtal om intressen och böcker har eleverna fått personliga boktips, och biblioteksbesöket avslutats med små fysiska utmaningar som innehållit någon utmaning som har med böcker eller ord att göra. Försöket har ökat både läsintresset och utlåningen. Arbetet fortsätter i höst.

Biblioteket erbjuder också lugnare sagostunder för barn med speciell behov, med möjlighet till bildstöd, stödtecken, sensoriska hjälpmedel

← I Nepsy-hyllan finns material för koncentration, avslappning och inläring, t ex fidget-set, visuella tidsur, sensoriska rör, tyngddyna och sittdyna.

← Nepsy-hyllan är avsett för användning i skolans verksamheter, rent ut sagt för att stödja barn och ungdomar med olika typer av utmaningar, till exempel ADHD, autism, Tourettes syndrom och språkstörningar.

Nepsy

NEPSY BETYDER neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller -svårigheter. Det är ett samlingsnamn för diagnoser som ADHD, autism, Aspergers, Tourettes syndrom och språkstörningar.

PERSONER MED Nepsy-diagnos eller -drag har ofta utmaningar med uppmärksamhet, impuls kontroll, socialt samspel och sinnesintryck.

I FINLAND används båda termerna Nepsy och NPF, i Sverige används NPF.

och dramatisering. Sagostunderna kan anpassas efter barnets eller gruppens behov, och familjer kan vid behov boka enskilda besök utanför ordinarie öppettider.

Personalen har fått fortbildning genom Nepsy-coacherna Ida Stenhäll och Nina Djupsjöbacka, och biblioteket deltar även i ett tillgänglighetsprojekt med visuella symboler som gör det lättare att hitta i biblioteket.

Alla är välkomna att bekanta sig med Nepsy-materialet, och biblioteket tar gärna emot önskemål om nya hjälpmedel. ■

Tutustu kirjaston nepsy-hyllyyn

Pännäisten pääkirjastossa on nyt nepsy-hylly, josta löytyy erityistarpeisten lasten ja nuorten perheille suunnattuja apuvälineitä.

TEKSTI & KUVA
Kirjasto

VÄLINEITÄ VOI LAINATA kahdeksi viikoksi kokeillakseen, mikä sopii parhaiten, ennen kuin mahdollisesti hankkii omat apuvälineet. Tarjolla on keskittymiseen, rentoutumiseen ja oppimiseen tarkoitettuja välineitä, esimerkiksi fidget-settejä, visuaalisia ajastimia, sensorisia putkia sekä painotyyny ja istuintyyny.

Vastaavia nepsy-hyllyjä tai -nurkauksia on jo muissa Suomen kirjastoissa, ja panostus mahdollistui vuonna 2025 toteutetun Interaktiiviset kirjakeskustelut -hankkeen kautta. Kaikissa Pedersören kirjastoissa on fidget-setti, jonka opettajat voivat antaa oppilaille, jotka tarvitsevat tukea satutunneilla ja lukemista edistävissä toiminnoissa.

Nepsy

NEPSY tarkoittaa neuropsykiatrisia toimintarajoitteita tai -vaikeuksia. Se on yhteisnimitys ADHD:n, autismin, Aspergerin oireyhtymän, Touretten oireyhtymän ja kielihäiriöiden kaltaisille diagnooseille.

NEPSY-DIAGNOOSIN saaneilla tai nepsy-piirteitä omaavilla henkilöillä on usein haasteita tarkkaavaisuuden, impulssikontrollin, sosiaalisen vuorovaikutuksen ja aistihavaintojen kanssa.

SUOMESSA käytetään yleisesti nepsy-termiä, Ruotsissa NPF-termiä (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar).

Kirjastonhoitaja Pamela Eklund on hankkeen aikana ohjannut oppilaita pienryhmissä vahvistaakseen heidän lukuintoaan ja tukeakseen lukemaan oppimista. Oppilaat ovat mielenkiin-

nonkohteista ja kirjoista käytyjen keskustelujen kautta saaneet henkilökohtaisia kirjavinkkejä, ja kirjastovierailu on päätetty pieniin fyysisiin haasteisiin, joissa on ollut jokin kirjoihin tai sanoihin liittyvä tehtävä. Kokeilu on lisännyt sekä lukuinnostusta että lainausta. Työ jatkuu syksyllä.

Kirjasto tarjoaa erityistarpeille lapsille myös rauhallisempia satutunteja, joissa voidaan hyödyntää kuvataukea, tukiviittomia, sensorisia apuvälineitä ja dramatisointia. Satutunnit voidaan mukauttaa lapsen tai ryhmän tarpeiden mukaan, ja perheet voivat tarvittaessa varata yksityisen käynnin tavallisten aukioloaikojen ulkopuolella.

Henkilöstö on saanut lisäkoulutusta nepsy-valmentajilta Ida Stenhälliltä ja Nina Djupsjöbackalta, ja kirjasto osallistuu myös esteettömyyshankkeeseen, jossa visuaaliset symbolit helpottavat kirjastossa navigointia.

Kaikki ovat tervetulleita tutustumaan nepsy-apuvälineisiin, ja kirjasto ottaa mielellään vastaan toiveita uusista välineistä. ■

Nytt servicehus rejält lyft för Falli park

TEXT & FOTO
Malin Henricson

I våras stod det nya servicehuset vid idrottsplanen Falli i Bennäs klart för användning.

KOMMUNEN HAR SATSAT totalt 275 000 euro i huset som omfattar två omklädningsrum med duschar, ett domarrum, toaletter och två materialförråd.

Servicehuset betjänar i huvudsak fotbollsföreningen Pedersöre FF som med sina 200 spelare i nio juniorlag och tre seniorlag har en livlig verksamhet.

Nyvalda ordförande Malin Krook-Korpela tackar å föreningens vägnar kommunen för satsningen.

– Servicehuset betyder mycket för vår förening och skapar goda förutsättningar för träning, matcher, gemenskap och fortsatt utveckling av verksamheten.

Det är inte bara spelarna, utan också tränare funktionärer, motståndarlag och besökare som kommer att dra nytta av satsningen.

– Vi är mycket tacksamma för kommunens stöd till föreningslivet och för att kommunen bidrar till att utveckla en levande och inkluderande idrottsmiljö. Nu har Falli Park fått ett rejält lyft som stärker både PeFF och Pedersöre, säger hon.

Det gamla servicehuset revs i april. ■

↗ Det nya servicehuset har varit efterlängtat av fotbollsföreningen Pedersöre FF.

↗ Jalkapalloseura Pedersöre FF on odottanut uutta huoltorakennusta hartaasti.



Uusi huoltorakennus piristää Fallin kenttää

TEKSTI & KUVA
Malin Henricson

Pännäisten Fallin urheilukentän viereen valmistui tänä keväänä uusi huoltorakennus.

KUNTA ON INVESTOINUT rakennukseen yhteensä 275 000 euroa. Rakennuksessa on kaksi pukukoppia suihkuihin, tuomarin huone, WC-tilat sekä kaksi varastoa.

Huoltorakennus palvelee ensisijaisesti jalkapalloseura Pedersöre FF:ää, jonka toiminta on vilkasta; seurassa on 200 pelaajaa yhdeksässä juniorijoukkueessa ja kolmessa seniorijoukkueessa.

Vastikään valittu puheenjohtaja Malin Krook-Korpela kiittää kuntaa panostuksesta seuran puolesta.

– Huoltorakennus merkitsee seurallemme paljon sekä luo hyvät edellytykset harjoittelulle, otteluille, yhteisöllisyydelle ja toiminnan jatkuvalle kehittämiselle.

Panostuksesta hyötyvät pelaajien lisäksi myös valmentajat, toimihenkilöt, vastustajajoukkueet ja vierailijat.

– Olemme erittäin kiitollisia kunnan tuesta seuratoiminnalle ja siitä, että kunta edistää elinvoimaisen ja osallistavan urheiluympäristön kehittämistä. Fallin kenttä on nyt saanut merkittävän kohennuksen, joka vahvistaa sekä PeFF:ää että Pedersöreä, hän sanoo.

Vanha huoltorakennus purettiin huhtikuussa. ■



PEDERSÖRE BOSTÄDER
www.pedersorebostader.fi

Hos oss hittar du hem

På www.pedersorebostader.fi hittar du uppgifter om våra lediga hyresbostäder. Vi har hyresbostäder i alla kommundelar och hyr även ut färdigt möblerade lägenheter för en längre eller kortare tid i Vallbohusen i Edsevö. Skicka gärna in din bostadsansökan direkt via vår hemsida.

Fastighetssekreterare Anne Törnqvist, tel. 7850 153.

Meidän kanssamme löydät kodin

Verkkosivuiltamme www.pedersorebostader.fi löydät tietoa vapaita vuokra-asunnoistamme. Meillä on vuokra-asuntoja kaikissa kunnanosisa ja tarjoamme myös valmiiksi kalustettuja huoneistoja Vallbo-taloissa Edsevössä pidemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi. Voit lähettää asuntohakemuksesi suoraan kotisivujemme kautta.

Kiinteistösihteeri Anne Törnqvist, puh. 785 0153.

				LEPRA	SÄLLSYNT	PRATAT BRUKAR SLEV?	UTSE		
				➔				OHÄLSOSAM	
				MC-TÄVLING					
				DIADEMET					
				ORKA					MÄRD-DJUR
				KVARLÄTENSKAP		SYDLIG VIND	HARBOK I BIBELN FRUSÄT VÄTREN		
BMA 2026	↓	ACTIONROLLSPEL ENDRÅKT	FISK	UPP-SKAKAD	TALLRIK HÄR MÄNNAR VI ALVAR				
DYNAMIT-GUBBE?				POJK-NÄMNERANCUNE			TITAN DOKTOR		
			BILDAR SKEN I SKEN ANNA ANSTIGÄRD				SMET MOTSATS TILL OFF		
SIFFRAN FINSKT FLICKNAMN			FÄRG KONSTRIKTNING		KAPPA AV YLLETYG	VÄDERSTRECK LITEN TÄVLINGSBIL		DIVIDERA	
KURAGE	➔						YTT-RADE	DISCIPLIN	
		NILS KARLSSON	VÄRDS-HUS	SKILJE-TECKEN			HÄN DIMMA		
INÄT-BUKTAD	FÄGEL 29/7				SÅ KALLAD LÄNGRE DIKT		FURA LITUM		
				LITEN DEL			IOWA TRAV-LOPP		
GUDARNAS BUDBÄRARE I GREKISK MYTOLOGI	ÄR SMUTSIGARE ÄN DEN LÄTER?	KLOK PÅ ETT SÄTT VURM			ÉPOK CYLINDRISK KUDDE			JORDBRUKS REDSKAP MED LÅNGA SKAFT	FÖRKÄSTLIG VANA
				DÖRR RAKELS SYSTER			LITET RUM MÄRR		
MILLER STORDANDSMUSIKER	OFÖR-ÄRGLIG TON					PRO-NOMEN	ROPA HJÄRTSKÄRANDE ARGON		
			ELÄNDE UTAN ÄNDE		REGISTER				
RYMD-SKEPP				ANSTÄ			VIRVLAT		

Krysset

POSTA KRYSSSET TILL Pedersöre kommun, Skrufvilagatan 2, 68910 Bennäs. Märk kuvertet "Krysset". Du kan också fota eller skanna krysslösningen och mejla den till malin.henricson@pedersore.fi. Skriv "Krysset" i meddelandefältet. Vi vill ha ditt svar senast fredagen den 3 juli 2026. De tre först öppnade rätta lösningarna belönas. Vinnarna underrättas personligen.

NAMN _____

ADRESS _____

POSTADRESS _____



MOVE IT 2026

**Aktivitetsdag för barn och unga
Lasten ja nuorten liikuntapäivä**

🕒 **Lördag 6.6 2026 kl 10-15**
Lauantai 6.6 2026 klo 10-15

📍 **Idrottscentrum, Bennäs**
Liikuntakeskus, Pännäinen

Välkommen med på en dag fylld av rörelseglädje!

- Hoppborgar
- Klättring
- Utmaningar
- Föreningarna på plats
- Ponnyridning
- ...och mycket mer!

Tervetuloa päivään, joka on täynnä liikkumisen iloa!

- Pomppulinna
- Kiipeilyä
- Haasteita
- Seurat paikalla
- Poniratsastus
- ...ja paljon muuta!

 **KULTURHUSET AX**
KULTTUURITALO AX

Tisdag 16.6 kl. 19-21 Forsby på Toppen

allsång på toppen



Medverkande:

- **Charlotta Kerbs**
- **Joel Sundkvist**
- **Elsa Djupsjöbacka**
- **Franz Nyman**
- **Martin Nybacka**
- **Tobias Granbacka**
- **Victor Nyblom**
- **Kören MI VOCE**

**Allsångsledare
Dennis Rönngård**

 **KULTURHUSET AX**
KULTTUURITALO AX



Förköp vid alla Pedersöres bibliotek 20€ / Pensionär 15€ / Barn 10€
(kaffe, saft och bulla ingår). Inträde vid dörren +5€ (25€/20€ pensionär)

€ **PRIS: 15 €**
BOKA DIN BILJETT SENAST 17.8
@ **KULTUR@PEDERSORE.FI**
☎ **06 7850 280**

 **KULTURHUSET AX**

?

**Buss till hemlig destination i Pedersöre.
Start kl. 18.00 från Jakobstads busstation och kl. 18.15 från Kulturhuset Ax.**



HEMLIGA KONSERTEN

ONSDAG 19 AUGUSTI KL. 18-21

SVENSKA TEATERN



SVENSKA TEATERN PRESENTERAR STOLT
Colin Nutleys
Änglagård
musikalen
av EDWARD AF SILLEN & DANIEL REHN • Musik FREDRIK KEMPE • Regi MARIA LUNDSTRÖM

TEATERRESA TILL HELSINGFORS

6-7.11 ELLER 13-14.11

PRIS: 245 €
Pensionärsrabatt 15 € för pedersörebor

INGÅR I RESANS PRIS:

- bussresa Bennäs-Helsingfors-Bennäs
- hotellövernattning i dubbelrum på hotell Klaus K.
- frukost på hotellet
- biljett till musikalen Änglagård
- guidad bussrundtur med auktoriserad Helsingforsguide

INFO OCH ANMÄLAN:

- 🌐 www.pedersore.fi/anglagard
- ✉ kultur@pedersore.fi
- ☎ 040 738 9573 eller 050 516 6169

 **KULTURHUSET AX**

